

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 19.9.2007
KOM(2007) 532 v konečnom znení

2007/0199 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

**ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1775/2005 o podmienkach prístupu do
prepravných sietí pre zemný plyn**

(predložená Komisiou)

{SEK(2007) 1179}

{SEK(2007) 1180}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Elektrická energia a plyn sú stredobodom európskeho blahobytu. Bez konkurencieschopného a účinného európskeho trhu s elektrickou energiou a plynom by európski občania platili prehnane vysoké poplatky za jednu z najzákladnejších každodenných potrieb. Trh s elektrickou energiou a plynom je dôležitý aj pre európsku konkurencieschopnosť, keďže energia je významným vstupom pre európsky priemysel.

Okrem toho je konkurencieschopný a účinný trh s elektrickou energiou a plynom nevyhnutnou podmienkou boja proti klimatickým zmenám. Len pomocou fungujúceho trhu je možné vyvinúť efektívne fungujúci mechanizmus obchodovania s emisnými kvótami a priemysel obnoviteľných energií, ktorý spĺňa ambiciózny cieľ schválený Európskou radou, a to zabezpečiť, aby do roku 2020 kombinácia energií v EÚ pozostávala z 20 % zo zdrojov obnoviteľnej energie.

A nakoniec, konkurencieschopný celoeurópsky trh s elektrickou energiou a plynom je dôležitý z hľadiska zaistenia bezpečnosti európskych dodávok energie, keďže len celoeurópsky a konkurencieschopný trh vytvára správne investičné signály a poskytuje spravodlivý prístup do siete pre všetkých potenciálnych investorov. Prevádzkovateľom sietí a výrobcom zabezpečuje skutočnú a účinnú motiváciu investovať miliardy eur, ktoré bude EÚ potrebovať v najbližších dvoch desaťročiach.

Proces liberalizácie trhu s elektrickou energiou a plynom sa začal pred 10 rokmi. V priebehu týchto 10 rokov mali mnohí obyvatelia Európy možnosť vybrať si z viacerých ponúk a využívať väčšiu konkurenciu s lepšími službami a zabezpečením. Vyhodnotenie, ktoré uskutočnila Komisia a európske energetické regulačné orgány, ďalej ukázalo, že proces vývoja skutočne konkurencieschopných trhov sa ešte zďaleka neskončil. V praxi sa príliš veľkému počtu obyvateľov a podnikov EÚ nedostáva skutočného výberu dodávateľov. Príčiny neexistencie skutočného vnútorného trhu treba hľadať vo fragmentácii trhu pozdĺž štátnych hraníc, vysokom stupni vertikálnej integrácie a vysokej koncentrácii trhu.

Odvtedy, ako v júli 2003 nadobudli účinnosť súčasné smernice o elektrickej energii a plyne, Komisia nepretržite monitorovala ich implementáciu a ich účinky na trh a bola v pravidelnom kontakte so všetkým zainteresovanými subjektmi. Komisia predovšetkým každý rok uverejňovala svoju porovnávaciu správu o implementácii vnútorného trhu s elektrickou energiou a plynom. Organizovala zasadnutia Fóra regulačných orgánov pre elektrickú energiu vo Florencii a Fóra regulačných orgánov pre plyn v Madride, kde sa pravidelne stretávali ministri, zástupcovia národných regulačných orgánov, Komisie, prevádzkovatelia prenosových/prepravných sústav, dodávatelia, obchodníci, odberatelia, odborové organizácie a užívatelia sietí a výmeny energie.

Koncom roka 2005 Európska rada na svojom zasadnutí v Hampton Court požadovala vypracovanie skutočnej európskej energetickej politiky. Ako odpoveď na túto výzvu Komisia 8. marca 2006 uverejnila zelenú knihu o vývoji spoločnej koherentnej európskej energetickej politiky. Verejné konzultácie priniesli 1 680 odpovedí. Už v roku 2005 Komisia začala uskutočňovať prieskum hospodárskej súťaže na trhoch s plynom a elektrickou energiou. Energetický prieskum reagoval na obavy, ktoré vyjadrovali odberatelia a nové subjekty v tomto odvetví v súvislosti s vývojom veľkoobchodných trhov s plynom a elektrickou energiou a s obmedzenou možnosťou voľby pre odberatelia. Komisia 10. januára 2007

prijala záverečnú správu z tohto prieskumu spolu s rozsiahlym balíkom opatrení na návrh novej energetickej politiky pre Európu.

V oznámení Komisie z 10. januára 2007 s názvom „Energetická politika pre Európu“¹ sa zdôraznil význam dokončenia vnútorného trhu s elektrickou energiou a zemným plynom. Oznámenie bolo doplnené o rozsiahlu správu o vnútornom trhu, konečné výsledky prieskumu hospodárskej súťaže v odvetví a hĺbkové preskúmanie situácie národných trhov s elektrickou energiou a plynom. Komisia súčasne uskutočnila hodnotenie vplyvu, aby sa posúdili politické možnosti súvisiace s hospodárskou súťažou na vnútornom trhu s plynom a elektrickou energiou. Hodnotenie vplyvu obsahovalo konzultácie so zainteresovanými subjektmi. Organizácie pôsobiace v 19 krajinách vyplnili spolu 339 dotazníkov. Ďalších 73 dotazníkov zaslali okrem toho organizácie, ktoré nie sú spojené s konkrétnou krajinou. Uskutočnili sa pohovory s ďalšími 56 zainteresovanými subjektmi, zväčša spoločnosťami, na ktoré by mohlo mať vplyv oddelenie ich aktív alebo sprísnené požiadavky na transparentnosť.

V roku 2007 Európska rada na svojom jarnom zasadnutí vyzvala Komisiu, aby navrhla ďalšie opatrenia, ako je

- efektívne oddelenie dodávateľských a výrobných/tážobných činností od prevádzky siete;
- ďalšia harmonizácia právomocí a väčšia nezávislosť národných energetických regulačných orgánov;
- zavedenie nezávislého mechanizmu pre spoluprácu medzi národnými regulačnými orgánmi;
- vytvorenie mechanizmu pre prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav na zlepšenie koordinácie sieťových operácií a bezpečnosti siete, cezhraničného obchodu a prevádzky siete; a
- väčšia transparentnosť operácií na energetickom trhu.

Európska rada takisto zdôraznila potrebu posilniť bezpečnosť dodávky v duchu súdržnosti medzi členskými štátmi.

Vo svojej rezolúcii o vyhliadkach vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou prijatej 10. júla 2007 Európsky parlament vyjadril silnú politickú podporu spoločnej energetickej politike vzhľadom na to, že „oddelenie vlastníctva prenosovej/prepravnej sústavy je najúčinnnejším nástrojom nediskriminačnej podpory investícií do infraštruktúry, spravodlivého prístupu do siete pre nové subjekty a transparentnosť trhu“. Parlament však zdôraznil, že potrebné sú aj iné opatrenia a že rozdiely medzi trhmi s elektrickou energiou a plynom si môžu vyžadovať odlišnú implementáciu. Európsky parlament takisto vyzval na zvýšenie „spolupráce národných regulátorov na úrovni EÚ prostredníctvom subjektu EÚ, ako spôsob podpory európskejšieho prístupu k regulácii v cezhraničných záležitostiach“.

Rady európskych energetických regulátorov (CEER) uvítala oznámenie Komisie z 10. januára a potvrdila požiadavku nových právnych predpisov EÚ napredovať v projekte samostatného

¹ KOM(2007) 1.

energetického trhu. 6. júna 2007 európski energetickí regulátori uverejnili súbor šiestich dokumentov so stanoviskom k hlavným otázkam nových energetických právnych predpisov. Podporili predovšetkým návrh Komisie posilniť nezávislý regulačný dohľad na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ a efektívne oddeliť prenosové/prepravné siete. Regulátori jednoznačne odporúčajú, aby sa oddelenie vlastníctva prenosových/prepravných sietí stalo v zásade modelom požadovaným v nových právnych predpisoch EÚ a aby sa uplatňovalo na elektrickú energiu aj na plyn.

Tieto prvky sa v plnej miere zohľadnili pri vypracúvaní súčasných návrhov, ktoré sú zhrnuté v tomto dokumente.

1. ÚČINNÉ ODDELENIE DODÁVATELSKÝCH A VÝROBNÝCH/ŤAŽOBNÝCH ČINNOSTÍ OD SIEŤOVÝCH OPERÁCIÍ

1.1. Existujúce ustanovenia týkajúce sa oddelenia nepostačujú na zabezpečenie dobre fungujúceho trhu

V existujúcich právnych predpisoch sa vyžaduje, aby boli sieťové operácie právne a funkčne oddelené od činností v oblasti dodávky a ťažby alebo výroby. Členské štáty splnili túto požiadavku uplatnením odlišných organizačných štruktúr. Viaceré členské štáty vytvorili pre sieťové operácie úplne samostatnú spoločnosť, iné vytvorili právny subjekt v rámci integrovanej spoločnosti. Požiadavky na právne a funkčné oddelenie v skutočnosti pozitívne prispeli k vzniku konkurencieschopných trhov s elektrickou energiou a plynom vo viacerých členských štátoch.

Zo skúseností však vyplýva, že ak je prevádzkovateľ prenosovej/prepravnej sústavy právnym subjektom v rámci integrovanej spoločnosti, vznikajú tri druhy problémov.

Po prvé, prevádzkovateľ prenosovej/prepravnej sústavy môže k jeho pridruženým spoločnostiam pristupovať lepšie ako ku konkurenčným tretím stranám. Integrované spoločnosti môžu v skutočnosti využívať aktíva siete na sťaženie vstupu konkurentov. Hlavným dôvodom je, že právne a funkčné oddelenie nerieši základný konflikt záujmov v rámci integrovaných spoločností, kde sa záujmy v oblasti dodávky a výroby/ťažby zameriavajú na maximalizáciu ich predaja a podielu na trhu, pričom je prevádzkovateľ siete povinný konkurentom ponúkať nediskriminačný prístup. Tento základný konflikt záujmov je takmer nemožné kontrolovať regulačnými prostriedkami, pretože nie je možné monitorovať nezávislosť prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy v rámci integrovanej spoločnosti bez príliš náročného a rušivého nariadenia.

Po druhé, na základe súčasných pravidiel oddelenia nie je možné zaručiť nediskriminačný prístup k informáciám, pretože neexistujú efektívne prostriedky, ktoré by bránili prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy poskytovať trhovo citlivé informácie oddeleniam integrovanej spoločnosti, ktoré sa zaoberajú výrobou/ťažbou alebo dodávkou.

Po tretie, investičné stimuly v rámci integrovanej spoločnosti sa narušia. Prevádzkovatelia vertikálne integrovaných sietí nemajú žiaden stimul na rozvoj siete vo všeobecnom záujme trhu a na uľahčenie vstupu nových spoločností na úrovniach výroby/ťažby alebo dodávky; práve naopak, majú inherentný záujem obmedzovať nové investície, ak budú prínosom pre ich konkurentov a privedú novú konkurenciu na „domáci trh“ spoločnosti už prítomnej na trhu. Investičné rozhodnutia vertikálne integrovaných spoločností sú naopak skôr ovplyvnené

potrebami dodávateľských prepojených podnikov. Tieto spoločnosti sa zdajú zvlášť neochotné zvýšiť prepájaciu kapacitu alebo kapacitu dovozu plynu, čo umožňuje vyššiu hospodársku súťaž na domácom trhu spoločnosti už prítomnej na trhu na úkor vnútorného trhu.

Na záver, spoločnosť, ktorá zostane vertikálne integrovanou, má vnútorný stimul investovať v menšej miere do nových sietí (s obavou, že takéto investície by pomohli konkurentom preniknúť na „jej“ trh) a – ak by to bolo možné – zvýhodňovať svoje vlastné obchodné spoločnosti v prístupe do siete. Tým sa poškodzuje konkurencieschopnosť EÚ a bezpečnosť jej dodávok a ohrozuje sa schopnosť dosiahnuť ciele v oblasti klimatických zmien a životného prostredia.

Dokazujú to číselné hodnoty investícií, keď vertikálne integrované spoločnosti napr. v porovnaní s plne oddelenými operáciami reinvestovali do nových prepojujúcich vedení výrazne menšiu časť svojich príjmov z cezhraničných poplatkov za prenájom pri preťažení. Efektívnym oddelením sa odstránia narušené investičné stimuly typické pre vertikálne integrovaných prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy. Podporuje sa tak bezpečnosť zásobovania. Komisia zistila, že efektívne oddelenie prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy podporuje ich investičnú aktivitu. Príslušné členské štáty môžu následne prilákať nových investorov do infraštruktúry, ktorí napr. vybudujú terminály pre skvapalnený zemný plyn (LNG).

Okrem toho ceny elektrickej energie na rozličných trhoch dokazujú výhody oddeleného vlastníctva: za posledných 10 rokov vertikálne integrované spoločnosti vo väčšej miere zvyšovali ceny a zachovávali vyššie ceny v porovnaní s plne oddelenými spoločnosťami.

1.2. Efektívnejšie oddelenie prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav je teda jednoznačne nevyhnutné

Konkrétny návrh v tejto súvislosti objasňuje, že preferovanou možnosťou Komisie je oddelenie vlastníctva. V praxi to znamená, že členské štáty musia zabezpečiť, aby tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vykonávať kontrolu nad dodávateľským podnikom a zároveň mať akýkoľvek záujem týkajúci sa prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy alebo prenosovej/prepravnej sústavy, alebo si uplatňovať akékoľvek právo. Toto ustanovenie sa uplatňuje aj naopak, kontrola nad prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy teda vylučuje možnosť mať akýkoľvek záujem týkajúci sa dodávateľského podniku alebo si ň uplatňovať akékoľvek právo.

Táto možnosť umožňuje vznik situácie, keď tá istá osoba, napríklad penzijný fond, má nekontrolné minoritné záujmy u prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy a dodávateľského podniku. Takýto minoritný akcionár však nemôže mať blokujúce práva v obidvoch podnikoch, nemôže ani vymenúvať členov ich rád, ani byť členom rád v obidvoch podnikoch. Táto možnosť, ktorá objasňuje oddelenie vlastníctva medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a akýmkoľvek dodávateľskými podnikmi, predstavuje najúčinnjší a najstabilnejší spôsob dosiahnutia efektívneho oddelenia prenosovej/prepravnej siete, a tým aj vyriešenia inherentného konfliktu záujmov.

Členské štáty si môžu v snahe implementovať túto možnosť vybrať spôsob, ktorý môže pomôcť v plnom rozsahu zachovať záujmy akcionárov vertikálne integrovaných spoločností. Akcie vertikálne integrovanej spoločnosti sa rozdelia do akcií spoločnosti vlastniacej prenosovú/prepravnú sústavu na jednej strane a akcií dodávateľskej spoločnosti na strane

druhej. Následne sa môžu tieto akcie prideliť akcionárom predchádzajúcej vertikálne integrovanej spoločnosti.

Komisia sa síce domnieva, že oddelenie vlastníctva je najlepšou možnosťou, ponúka však alternatívnu možnosť členským štátom, ktoré sa rozhodli, že nepôjdu touto cestou. Táto možnosť však musí poskytovať určité záruky súvisiace s nezávislosťou činnosti príslušnej siete a s určitou úrovňou motivácie investovať do nových infraštruktúr siete, ktoré môžu byť prínosom pre konkurentov. Táto možnosť, odchýlka od základného prístupu oddelenia vlastníctva, je známa ako „nezávislý prevádzkovateľ sústavy“. Táto možnosť umožňuje vertikálne integrovaným spoločnostiam zachovať si vlastníctvo k aktívam siete, vyžaduje však, aby samotnú prenosovú/prepravnú sieť riadil nezávislý prevádzkovateľ sústavy – podnik alebo subjekt úplne oddelený od vertikálne integrovanej spoločnosti – ktorý vykonáva všetky funkcie prevádzkovateľa siete. Okrem toho, aby sa zabezpečilo, že prevádzkovateľ zostane skutočne nezávislý od vertikálne integrovanej spoločnosti a koná nezávisle od nej, musí sa zaviesť regulácia a trvalé regulačné monitorovanie.

V niektorých prípadoch môžu byť vertikálne integrované energetické spoločnosti donútené zbaviť sa niektorých aktív, najmä ich prenosových/prepravných sietí, alebo preniesť prevádzku týchto aktív na tretiu stranu tak, aby boli splnené navrhované požiadavky efektívneho oddelenia. Nezdá sa však, že by existovala nejaká alternatíva navrhovaných možností, ak máme zabezpečiť úplnú nezávislosť prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy.

Obidve možnosti sa uplatňujú rovnakým spôsobom na odvetvie elektrickej energie a plynárenstva. Hoci Komisia uznáva, že sa oddelenie vlastníctva v odvetví elektrickej energie v EÚ vo všeobecnosti vyvíja lepšie, nenašla žiaden presvedčivý argument, ktorým by odôvodnila rozličné spôsoby v týchto dvoch odvetviach. Najmä základný konflikt záujmov medzi dodávkou a výrobou/ťažbou na jednej strane a prevádzkou a rozvojom sietí na strane druhej sa vzťahuje rovnako na obidve odvetvia. Okrem toho, základom uzatvorenia dlhodobých dodávateľských dohôd s výrobcami plynu nie je vlastníctvo siete, ale existencia silnej odberateľskej základne. EÚ preto bezpochyby zostáva vysoko atraktívnym trhom pre dodávku plynu bez ohľadu na vlastnícku štruktúru kupujúcich spoločností, ktoré sa po efektívnom oddelení budú môcť uchádzať o plyn za rovnakých podmienok. Komisia ďalej uznáva, že preprava plynu, na rozdiel od prenosu elektrickej energie, spočíva vo fyzickom premiestňovaní molekúl plynu plynovodmi. Prevádzkovateľ prepravnej sústavy má tak vyššiu mieru kontroly, pokiaľ ide o stanovenie smeru toku a využitia kapacity sústavy. To znamená, že efektívne oddelenie plynárenských sietí je aspoň také dôležité ako v prípade elektroenergetických sietí.

Vzhľadom na podnietenie investícií do nových energetických infraštruktúr aj u dodávateľských a výrobných/ťažobných spoločností tento návrh obsahuje možnosť dočasnej výnimky z pravidiel oddelenia vlastníctva v prípade výstavby novej infraštruktúry. Táto výnimka sa bude uplatňovať v jednotlivých prípadoch na základe zváženia hospodárskej stránky novej investície, cieľov vnútorného trhu, ako aj cieľa bezpečnosti dodávky.

V zhode s článkom 295 Zmluvy o ES sa návrh rovnakým spôsobom týka verejných aj súkromných spoločností. To znamená, že bez ohľadu na ich verejný alebo súkromný charakter by nemohla žiadna osoba alebo skupina osôb, sama alebo spoločne, ovplyvňovať zloženie, hlasovanie alebo rozhodovanie orgánov prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy alebo dodávateľských alebo výrobných/ťažobných spoločností. Táto požiadavka zabezpečuje, aby bola v prípade, keď je zásobovanie alebo výroba/ťažba vo verejnom

vlastníctve, stále zaručená nezávislosť verejne vlastneného prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy; ale tieto návrhy nevyžadujú, aby štátom vlastnené spoločnosti predávali svoje siete súkromným spoločnostiam. S cieľom dodržať túto požiadavku by ktorýkoľvek verejný subjekt alebo štát mohol napríklad previesť práva (ktoré zabezpečujú „vplyv“) na inú verejnú alebo súkromnú právnickú osobu. Dôležité je to, že vo všetkých prípadoch, keď dochádza k oddeleniu, musí príslušný členský štát v praxi preukázať, že výsledky sú skutočne efektívne a že spoločnosti fungujú úplne samostatne a nezávisle jedna od druhej, pričom sú zabezpečené rovnaké podmienky v celej EÚ.

Nakoniec platí, že na tie členské štáty, v ktorých neexistujú siete pre prenos elektrickej energie ani pre prepravu zemného plynu, ale len distribučná sieť, sa ustanovenia o oddelení vlastníctva prenosových/prepravných sietí nevzťahujú.

1.3. Aspekty týkajúce sa tretích krajín

V tomto návrhu sa vyžaduje účinné oddelenie prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy a dodávateľských a výrobných/ťažobných činností nielen na vnútroštátnej úrovni, ale aj v celej EÚ. To predovšetkým znamená, že žiadna dodávateľská alebo výrobná/ťažobná spoločnosť pôsobiaca kdekoľvek v EÚ nemôže vlastníť alebo prevádzkovať prenosovú/prepravnú sústavu v žiadnom členskom štáte EÚ. Táto požiadavka sa vzťahuje rovnako na spoločnosti v EÚ i mimo nej.

Balík obsahuje ochranné mechanizmy na zabezpečenie toho, aby v prípadoch, keď chcú spoločnosti z tretích krajín získať značný záujem alebo kontrolu nad sieťou EÚ, musia dokázateľne a jednoznačne splniť rovnaké požiadavky na oddelenie ako spoločnosti EÚ. Komisia môže zasiahnuť, ak kupujúci subjekt nemôže dokázať svoju priamu a nepriamu nezávislosť od dodávateľskej a výrobných/ťažobných činností.

Dobre fungujúce trhy a siete sú dôležité pre konkurencieschopnosť hospodárstva a pre blahobyt občanov. Cieľom tohto návrhu je podporovať hospodársku súťaž na európskych energetických trhoch a presadzovať správne fungovanie týchto trhov. Z tohto pohľadu je úplne nevyhnutné – bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky Spoločenstva – zabezpečiť, aby všetci hospodárski prevádzkovatelia aktívni na európskych energetických trhoch dodržiavali zásady pre investorov na trhu a konali v súlade s nimi. Komisia preto navrhuje požiadavku, aby jednotlivé osoby z tretích krajín a samotné tretie krajiny nemohli získať kontrolu nad prenosovou/prepravnou sústavou alebo nad prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy Spoločenstva, pokiaľ to nepovoľuje dohoda uzavretá medzi EÚ a tretou krajinou. Cieľom je zaručiť, aby spoločnosti z tretích krajín dodržiavali literu aj ducha rovnakých pravidiel, aké sa uplatňujú na podniky so sídlom v EÚ – a nie aby boli diskriminované. Komisia nakoniec uskutoční rýchle a hĺbkové preskúmanie širších aspektov externej energetickej politiky EÚ a výsledky tejto práce zverejní.

K dôležitej otázke oddelenia treba na záver uviesť, že tieto návrhy týkajúce sa efektívneho oddelenia sú potrebným a rozhodujúcim krokom na dosiahnutie integrácie trhu celej EÚ. To môže ďalej prispieť k vytvoreniu nadnárodných prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy, pretože prevádzkovatelia už nie sú brzdení vzájomnou nedôverou. Avšak zároveň, ak vzniknú nadnárodní prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy bez zabezpečenia ich úplnej nezávislosti, hospodárska súťaž medzi prepojenými dodávateľskými a výrobnými/ťažobnými spoločnosťami by sa pravdepodobne z dôvodu rizika uzatvárania tajných dohôd oslabilo. Pri absencii efektívneho oddelenia by preto takáto spolupráca viedla k obavám súvisiacim s hospodárskou súťažou. Tieto návrhy obsahujú konkrétne viaceré

dodatočné opatrenia na podporu integrácie trhu EÚ, ktoré sa týkajú najmä lepšej spolupráce prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy.

2. ROZŠÍRENÉ PRÁVOMOCI A NEZÁVISLOSŤ NÁRODNÝCH REGULAČNÝCH ORGÁNOV

2.1. Silné národné regulačné orgány na dohľad nad fungovaním trhov s elektrickou energiou a plynom

Platné smernice o elektrickej energii a plyne vyžadujú od členských štátov, aby zriadili regulačné orgány. Vo viacerých členských štátoch sú regulačné orgány dobre zavedenými orgánmi s významnými právomocami a zdrojmi, ktoré im umožňujú zabezpečovať náležitú reguláciu trhu. V iných členských štátoch boli regulačné orgány zriadené len nedávno a ich právomoci sú slabšie alebo rozdelené medzi rozličné orgány. Na základe súhrnného prehľadu krajín, ktorý vypracovala Komisia, sa zistila táto rôznorodosť a v mnohých prípadoch nedostatočné právomoci regulačného orgánu.

Skúsenosti členských štátov, ktorých trhy sú otvorené už niekoľko rokov, s ostatnými verejnoprospešnými sektormi otvorenými hospodárskej súťaži jasne naznačujú, že silné regulačné orgány sú potrebné na správne fungovanie trhu, predovšetkým vzhľadom na využívanie sieťových infraštruktúr.

Z týchto dôvodov sa tento návrh zameriava na posilnenie právomocí regulačných orgánov. Po prvé, mali by dostať jednoznačný mandát spolupracovať na európskej úrovni v úzkej spolupráci s Agentúrou pre spoluprácu energetických regulátorov a Komisiou s cieľom zabezpečiť konkurencieschopný, bezpečný a environmentálne udržateľný vnútorný trh s elektrickou energiou a plynom v rámci Európskej únie a efektívne otvorenie trhu pre všetkých odberateľov a dodávateľov.

Po druhé, navrhuje sa posilnenie ich právomocí týkajúcich sa regulácie trhu, najmä v týchto oblastiach:

- monitorovanie dodržiavania pravidiel prístupu tretích strán zo strany prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej a distribučnej sústavy, povinností vyplývajúcich z oddelenia, mechanizmov vyvažovania a riadenia preťaženia a prepojenia;
- skúmanie investičných plánov prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy a hodnotenie investičných plánov prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy vzhľadom na ich súlad s celoeurópskym 10-ročným plánom rozvoja siete v ich ročnej správe; monitorovanie bezpečnosti a spoľahlivosti siete a preskúmavanie pravidiel bezpečnosti a spoľahlivosti siete;
- monitorovanie povinností transparentnosti;
- monitorovanie úrovne otvorenia trhu a hospodárskej súťaže a podpora efektívnej hospodárskej súťaže v spolupráci s orgánmi hospodárskej súťaže; a
- zabezpečenie účinnosti opatrení na ochranu spotrebiteľa.

Elektrická energia a plyn sa výrazne líšia od ostatných komodít, pretože sú sieťovými produktmi, ktoré nie je možné skladovať alebo ich uskladnenie je veľmi nákladné. Z toho dôvodu sú citlivé na trhové zneužívanie a musí sa zintenzívniť regulačný dohľad nad

podnikmi aktívnymi na trhu s elektrickou energiou a plynom. Regulátori musia mať preto prístup k informáciám o prevádzkových rozhodnutiach spoločností. Navrhuje sa zaviesť, aby boli spoločnosti povinné uchovávať záznamy s údajmi týkajúcimi sa ich prevádzkových rozhodnutí po dobu piatich rokov k dispozícii národným regulačným orgánom, ako aj k dispozícii orgánom hospodárskej súťaže a Komisie, aby tieto orgány boli schopné efektívne kontrolovať obvinenia z trhového zneužívania. Obmedzí sa tak rozsah trhového zneužívania, zvýši sa dôveryhodnosť trhu, a tým sa stimuluje obchod a hospodárska súťaž.

Niektoré typy obchodníkov (napr. banky) už majú takéto povinnosti vyplývajúce zo smernice o trhoch s finančnými nástrojmi a nemali by mať dvojité povinnosti. Povinnosti súvisiace s vedením a uchovávaním záznamov by preto nemali vplývať na existujúce právne predpisy Spoločenstva o finančných trhoch a mali by byť s nimi v zhode. Regulátori energetického trhu a finančných trhov musia spolupracovať, aby si vzájomne umožnili dohľad nad príslušnými trhmi. Pred prijatím usmernení definujúcich požiadavky vedenia a uchovávanía záznamov sa Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov a Výbor európskych regulátorov cenných papierov (CESR) vyzvú, aby spolupracovali a aby poskytovali Komisii poradenstvo vo veci obsahu usmernení.

Na to, aby regulačné orgány mohli vykonávať svoje povinnosti, by mali mať právomoc skúmať, požadovať všetky potrebné informácie a ukladať odrádzajúce sankcie. Bude sa od nich takisto požadovať, aby pri vykonávaní svojich regulačných úloh v plnej miere zohľadňovali ciele energetickej účinnosti.

2.2. Preukázateľná nezávislosť regulátorov prinesie dôveru trhu

Nezávislosť regulačných orgánov je základnou zásadou dobrej správy a základnou podmienkou pre zaručenie dôvery trhu. V existujúcich právnych predpisoch sa vyžaduje, aby boli regulačné orgány úplne nezávislé od záujmov plynárenského a energetického odvetvia. Nestanovuje sa však, ako sa má nezávislosť zabezpečiť preukázateľným spôsobom a nezaručuje sa nezávislosť od krátkodobých politických záujmov.

Ako sa zdôraznilo v záveroch z jarného zasadnutia Európskej rady v roku 2007 a ako zdôraznil Európsky parlament, posilnenie nezávislosti národných energetických regulátorov je teda prioritou.

Navrhuje sa, aby bol regulačný orgán právne odlišný a funkčne nezávislý od akéhokoľvek iného verejného alebo súkromného subjektu, a aby jeho zamestnanci a akýkoľvek člen jeho rozhodovacieho orgánu konali nezávisle od trhových záujmov a nepožadovali alebo neprijímali pokyny od akéhokoľvek vládneho alebo iného verejného alebo súkromného subjektu. S týmto cieľom sa navrhuje, aby regulačné orgány mali právnu subjektivitu, rozpočtovú autonómiu, primerané ľudské a finančné zdroje a nezávislé riadenie.

3. NEZÁVISLÝ MECHANIZMUS SPOLUPRÁCE A PRIJÍMANIA ROZHODNUTÍ NÁRODNÝCH REGULÁTOROV: AGENTÚRA PRE SPOLUPRÁCU ENERGETICKÝCH REGULÁTOROV

3.1. Pozitívne skúsenosti s ERGEG sa musia rozvinúť do formálnej štruktúry spolupráce

Hoci sa vnútorný trh s energiou výrazne rozvinul, pretrvávajú regulačné nedostatky v cezhraničných otázkach. Na vyriešenie tohto problému Komisia iniciovala založenie

samoregulačných fór vo Florencii (elektrická energia) a v Madride (plyn). Na týchto fórach sa stretávajú zainteresované subjekty v snahe posilniť spoluprácu.

Okrem toho, Komisia v roku 2003 vytvorila nezávislú poradnú skupinu pre elektrickú energiu a plyn, nazvanú „Európska skupina regulátorov pre elektrickú energiu a plyn“ (ERGEG) s cieľom uľahčiť konzultácie, koordináciu a spoluprácu medzi regulačnými orgánmi v členských štátoch a medzi týmito orgánmi a Komisiou vzhľadom na konsolidáciu vnútorného trhu s elektrickou energiou a zemným plynom. Táto skupina je zložená zo zástupcov národných regulačných orgánov.

Činnosť ERGEG v posledných rokoch veľmi pozitívne prispela k dokončeniu vnútorného trhu s plynom a elektrickou energiou prostredníctvom vydávania nezáväzných usmernení a odporúčaní a stanovísk pre Komisiu. Napriek tomu výsledkom iniciovania samoregulačných fór a zriadenia ERGEG nebol skutočný pokrok vo vývoji spoločných štandardov a prístupov, ako je to potrebné na realizáciu cezhraničného obchodu a vo vývoji najskôr regionálnych trhov a nakoniec aj európskeho energetického trhu.

Časom sa stal energetický sektor komplikovanejším a detailnejším a v stále väčšej miere s ním súvisia rozličné finančné záujmy. Súčasný prístup v ERGEG, ktorý v praxi zväčša vyžaduje, aby sa dosiahla dohoda medzi 27 regulátormi a viac ako 30 prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej siete, neprináša uspokojivé výsledky. Viedol k vzniku množstva nezáväzných predpisov a snáh o dosiahnutie dohody o spoločnom prístupe prostredníctvom „postupnej konvergencie“, ale nevedol k skutočným rozhodnutiam v náročných otázkach, ktoré sa musia v súčasnosti vyriešiť.

V súčasnosti sa technické pravidlá, na základe ktorých musia elektroenergetické spoločnosti pracovať, „sieťové predpisy“, výrazne líšia medzi jednotlivými členskými štátmi a neraz aj v rámci jedného členského štátu. Musia byť podrobené procesu konvergencie a harmonizácie, ak sa majú energetické trhy v EÚ integrovať.

Komisia zhodnotila rozličné možnosti organizovania požadovaných úloh vrátane toho, či by bola Komisia schopná vykonať tieto úlohy sama. Harmonizácia týchto záležitostí, ani zabezpečenie pokroku v novej infraštruktúre, nie sú úlohy, ktoré typicky spadajú do oblasti činností Komisie. Komisia v skutočnosti nikdy takéto činnosti nevykonávala. Vyžaduje si to odborné skúsenosti 27 národných regulačných orgánov, ktoré budú spolupracovať; práve oni sa musia dohodnúť na zmene a doplnení svojich vnútroštátnych sieťových predpisov. V praxi môže len orgán vychádzajúci z národných regulátorov katalyzovať všetky potrebné zdroje národných regulátorov, ktoré sú podstatné pre dosiahnutie úspechu v tejto oblasti. Agentúra môže prostredníctvom regulačnej rady – ktorá pozostáva zo zástupcov národných regulačných orgánov – osloviť pracovníkov týchto národných regulačných orgánov. Komisia to urobiť nemôže.

Komisia dospela k záveru, že požadované úlohy by mohol vykonávať samostatný subjekt, nezávislý od Komisie a pôsobiaci mimo Komisie. Európska rada na jar 2007 a nedávno aj Európsky parlament vo svojich rezolúciách podporili tento záver².

² Európska rada súhlasí vo svojich záveroch so zriadením nezávislého mechanizmu, aby národní regulátori mohli spolupracovať a prijímať rozhodnutia o významných cezhraničných otázkach, pričom v prijatej správe Vidala Quadrasa sa uvádza, že EP „uvítal návrh Komisie na zintenzívnenie spolupráce medzi národnými regulátormi na úrovni EÚ prostredníctvom subjektu EÚ ako spôsob podpory európskejšieho prístupu k regulácii cezhraničných záležitostí; zdôrazňuje, že Komisia by mala zohrávať

Posudzovala sa teda možnosť vytvorenia mocnejšej siete národných energetických regulátorov. Vzorom je sieť orgánov hospodárskej súťaže vytvorená v roku 2004 na základe nariadenia Rady (ES) č. 1/2003. Napriek tomu si to vyžiada v energetickom sektore vznik samostatných právomocí pre Komisiu (v súčasnosti takéto právomoci existujú len v oblasti predpisov hospodárskej súťaže). Právomoci národných regulačných orgánov by sa mali v každom prípade posilniť a zosúladiť.

Okrem toho by sa mohol uplatniť aj model systému európskych centrálnych bánk, ale tento nemá právny základ v Zmluve. Takýto model by jednoducho vyžadoval zmenu a doplnenie Zmluvy.

Komisia dospela preto k záveru, že ak by sa mal zriadiť nezávislý orgán, ktorý by mohol predkladať Komisii návrhy rozhodnutí, vrátane podstatných rozhodnutí, a prijímať individuálne regulačné rozhodnutia záväzné pre tretie strany a týkajúce sa technických záležitostí, ktoré sú im delegované, jediným riešením by bolo zriadiť agentúru.

Hlavnou navrhovanou úlohou by bolo na európskej úrovni doplniť regulačné úlohy vykonávané národnými regulátormi. Štruktúra by mala zabezpečovať rámec pre spoluprácu národných regulátorov, regulačné preskúmanie spolupráce medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a priestor pre prijímanie individuálnych rozhodnutí týkajúcich sa infraštruktúry na území viac ako jedného členského štátu. Táto analýza odráža zásady, ktoré stanovila Komisia v návrhu medziinštitucionálnej dohody o vytvorení rámca pre európske regulačné agentúry³, najmä vzhľadom na možnosť prijímať individuálne rozhodnutia, ktoré sú pre tretie strany právne záväzné.

Ďalší návrh viedol k možnosti vytvorenia „EREGG+“ uvedenej v oznámení Komisie z 10. januára 2007 „Energetická politika pre Európu“⁴.

3.2. Hlavné úlohy navrhovanej Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov

Agentúra by na európskej úrovni dopĺňala regulačné úlohy, ktoré na vnútroštátnej úrovni vykonávajú regulačné orgány:

- *zabezpečením rámca pre spoluprácu národných regulátorov.* Navrhuje sa zlepšiť riešenie cezhraničných situácií. Agentúra stanoví postupy spolupráce medzi národnými regulátormi, predovšetkým v súvislosti s výmenou informácií a rozdelením kompetencií v prípade účasti viac ako jedného členského štátu. Tento rámec podporuje aj regionálnu spoluprácu medzi národnými regulátormi;
- *regulačným dohľadom nad spoluprácou prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy.* Agentúra bude zodpovedná za monitorovanie a skúmanie činností Európskej siete prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrickú energiu a činností Európskej siete prevádzkovateľov prepravných sústav pre plyn. Bude predovšetkým zapojená do stanovovania priorít prostredníctvom pracovného programu týchto subjektov, preskúmania

určujúcu úlohu, ale zároveň by nemala narúšať nezávislosť regulátorov; domnieva sa, že rozhodnutia regulátorov by sa mali týkať špecificky definovaných technických a obchodných otázok na informovanom základe, prípadne zohľadňujúc aj názory prevádzkovateľov prenosových/prepravných sietí a ďalších významných zainteresovaných subjektov, a mali by byť právne záväzné“.

³ KOM(2005) 59.

⁴ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

ich 10-ročného investičného plánu a prípravy technických a trhových predpisov. Preskúmanie investičného plánu nemá vplyv na zodpovednosť prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy za technické nedostatky definované vnútroštátnymi právnymi predpismi. V súvislosti s technickými a trhovými predpismi bude mať agentúra právo požiadať prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy, aby zmenili svoje návrhy a podrobne sa zaoberali špecifickejšími záležitosťami. Bude mať takisto možnosť odporúčať Komisii, aby v prípadoch, keď sa dobrovoľná implementácia prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy preukáže ako nedostatočná alebo neprimeraná pre určité záležitosti, stanovila, aby boli tieto predpisy právne záväzné. Agentúra môže odporučiť zmenu návrhu prevádzkovateľa prenosovej/prepravnej sústavy alebo dodatočné ustanovenia pre Komisiu. Tento mechanizmus bude mať v praxi formu konštruktívneho a stáleho dialógu medzi agentúrou, prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a Komisiou. Účasť agentúry bude kľúčovou na zabezpečenie toho, aby spolupráca medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy postupovala účinným a transparentným spôsobom na prospech vnútorného trhu;

- *individuálnymi rozhodovacími právomocami.* Vzhľadom na riešenie osobitných cezhraničných otázok sa navrhuje udeliť agentúre individuálne rozhodovacie právomoci vo veci žiadostí o výnimku⁵ týkajúcu sa aktív infraštruktúry európskeho záujmu a rozhodnúť o regulačnom režime uplatniteľnom na infraštruktúru v rámci územia viac ako jedného členského štátu. Okrem toho by mala byť agentúra schopná prijímať osobitné rozhodnutia o individuálnych technických otázkach, ak sú tieto udelené agentúre na základe osobitných usmernení prijatých v súlade so smernicami o plyne a elektrickej energii, a to na základe postupu komitológie;
- *všeobecnou poradnou úlohou.* Agentúra by mala takisto poradnú úlohu voči Komisii v záležitostiach týkajúcich sa regulácie trhu a mohla vy vydávať nezáväzné usmernenia na šírenie osvedčených postupov medzi národnými regulátormi. V jednotlivých prípadoch by mala takisto právomoc preskúmať rozhodnutia prijaté národným regulačným orgánom, ktoré majú priamy vplyv na vnútorný trh, a poskytnúť Komisii stanovisko v zmysle vykonávacích opatrení prijatých Komisiou pri uplatnení právnych predpisov Spoločenstva v sektore elektrickej energie a plynu.

Hoci právomoci novej agentúry nemôžu pokrývať normatívne rozhodnutia (ako je napr. oficiálne prijatie záväzných usmernení), bude zohrávať dôležitú úlohu v rozvoji a vykonávaní predpisov európskeho trhu s plynom a elektrickou energiou.

3.3. Riadenie navrhovanej Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov

Inštitucionálne usporiadanie a zásada riadenia Agentúry pre spoluprácu energetických regulátorov sa zakladajú na štandardných pravidlách a postupoch regulačných agentúr Spoločenstva.

Musí sa však zohľadniť potrebná nezávislosť regulačných funkcií. S týmto cieľom sa navrhuje vytvoriť okrem správnej rady zodpovednej za všetky administratívne a rozpočtové záležitosti aj radu regulátorov zodpovednú za všetky regulačné záležitosti a rozhodnutia. Riaditeľ, ktorého vymenuje správna rada po porade s regulačnou radou, sa zvolí zo zoznamu uchádzačov prijatého Komisiou. Riaditeľ bude reprezentovať agentúru a bude zodpovedný za

⁵ Definované v článku 22 smernice 2003/55/ES a v článku 7 nariadenia (ES) č. 1228/2003.

jej každodenné riadenie. Okrem toho štruktúra agentúry počíta s radou pre odvolania, ktorá je oprávnená riešiť odvolania proti rozhodnutiam prijatým agentúrou.

3.4. Finančné aspekty

Navrhuje sa, že agentúra by mala mať vzhľadom na svoje úlohy počet pracovníkov obmedzený na 40 – 50 ľudí. Toto posúdenie je založené na rozsiahlej analýze požiadaviek na pracovníkov národných regulačných orgánov a na dôslednej analýze minimálnych zdrojov potrebných na vykonávanie navrhovaných úloh, predovšetkým vo svetle možností synergie využívajúcej zdroje v rámci národných regulačných orgánov určených na pomoc pri práci agentúry. Navrhovaný počet pracovníkov je v súlade s potrebami týchto orgánov⁶. Ako bolo uvedené vyššie, ak by sa Komisia usilovala o vykonávanie úloh agentúry, počet pracovníkov by bol ďaleko vyšší.

Celkové ročné náklady agentúry sa odhadujú približne na 6–7 miliónov EUR ročne, z čoho 5 miliónov EUR pripadá na výdavky na pracovníkov (zohľadňujúc ako priemernú hodnotu na osobu náklady na zamestnancov Európskej komisie, t. j. 0,117 milióna EUR ročne, čo zahŕňa výdavky spojené s budovami a súvisiace administratívne výdavky), 1 milión EUR na prevádzkové náklady (náklady na zasadnutia, štúdie, ako aj preklady, publikácie a vzťahy s verejnosťou) a zvyšok pripadá na kapitálové výdavky (spojené so získavaním hnutelného majetku a súvisiace výdavky) a výdavky na misiu.

Ročné náklady agentúry budú pokryté dotáciami Spoločenstva. Agentúra má obmedzené príjmy pochádzajúce z poplatkov tretích strán účtovaných, keď agentúra prijme určité rozhodnutia.

3.5. Úloha Komisie

V podstate existujú tri rozličné ochranné mechanizmy na zabezpečenie postavenia Komisie a jej úlohy ako ochrankyne Zmluvy.

Po prvé, ak agentúra prijme rozhodnutie, toto rozhodnutie by bolo záväzné len pre osobitné technické situácie výslovne uvedené v nariadení a smerniciach alebo zabezpečené pre jednotlivé prípady záväznými usmerneniami. Agentúra by mimo tohto rámca nemala žiadnu rozhodovaciu politickú právomoc.

Po druhé, ak spolupráca prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy alebo rozhodnutia národných regulačných orgánov ohrozujú efektívnu hospodársku súťaž a účinné fungovanie trhu, agentúra o tom bezodkladne informuje Komisiu a Komisia môže následne prijať opatrenia potrebné na nápravu situácie. Komisia sa môže takisto rozhodnúť konať z vlastnej iniciatívy.

Po tretie, ak je potrebné prijať podstatné rozhodnutie, môže to urobiť len Komisia. V týchto prípadoch má agentúra len prípravnú a poradnú úlohu. V tejto súvislosti právna služba Komisie dôsledne skontrolovala text, aby sa zabezpečilo, že agentúra nemá žiadnu právomoc prijímať podstatné rozhodnutia podľa vlastného uváženia.

Okrem toho, práve Komisia môže prostredníctvom prijatia záväzných usmernení ďalej špecifikovať a určovať úlohu agentúry.

⁶ Organizačná schéma bude priložená k dôvodovej správe.

4. ÚČINNÁ SPOLUPRÁCA MEDZI PREVÁDZKOVATEĽMI PRENOSOVEJ/PREPRÁVNEJ SÚSTAVY

4.1. Silná spolupráca medzi prevádzkovateľmi prepravnej/prepravnej sústavy je potrebná pre integráciu trhov s elektrickou energiou a plynom

Na to, aby sa mohol trh integrovať, musí takisto existovať efektívna spolupráca medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy (TSO) a jednoznačný a stabilný regulačný rámec, vrátane regulačnej koordinácie. Pravidlá prístupu do siete a prevádzkové pravidlá musia byť kompatibilné a musí existovať efektívna výmena informácií medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy a dobrá koordinácia nových investícií na zvýšenie kapacity prepojení. Prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy v oblastiach plynu a elektrickej energie už dobrovoľne spolupracujú v existujúcich štruktúrach, akými sú napr. Európski prevádzkovatelia prenosových sústav (ETSO) a Preprava zemného plynu v Európe (GTE). Spolpracujú v prevádzkových záležitostiach na regionálnej úrovni a podieľajú sa na činnosti technických orgánov, akými sú napr. Únia pre koordináciu prenosu elektrickej energie (UCTE) a Európske združenie pre racionalizáciu výmeny energie (EASEE-Gas). Tieto viacúrovňové iniciatívy v oblasti spolupráce výrazne prispeli k vytvoreniu vnútorného trhu a k zlepšeniu účinnosti a bezpečnosti sietí.

Táto dobrovoľná spolupráca však má svoje obmedzenia, napr. vo forme porúch siete a výpadkov elektrickej energie z dôvodu slabej koordinácie prevádzky siete alebo chýbajúceho prepojenia medzi elektrickou a plynárenskou sieťou, a problémy pri navrhovaní a schvaľovaní technických noriem. Navrhuje sa preto, poveriť prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy zintenzívnením ich spolupráce v mnohých kľúčových oblastiach, so zameraním na tieto hlavné otázky.

- *Vypracovanie trhových a technických predpisov.* Pre integráciu trhov s elektrickou energiou a plynom je potrebný súdržný súbor technických a trhových predpisov. V súčasnosti tieto predpisy existujú na vnútroštátnom základe alebo prostredníctvom odporúčaní takých organizácií, ako sú UCTE alebo EASEE-gas. Prejavujú sa tri problémy súčasnej situácie: po prvé, existujúce pravidlá nepokrývajú všetky oblasti, ktoré sa musia zosúladiť, aby mohol integrovaný trh fungovať, po druhé, vnútroštátne predpisy často nie sú vzájomne kompatibilné a po tretie, často nie sú právne záväzné alebo vykonateľné. Medzi príklady takýchto predpisov patrí prevádzková príručka UCTE o bezpečnosti a spoľahlivosti elektrických prenosových sietí a odporúčania EASEE-gas o kvalite plynu.
- Návrh zachováva dobrovoľný postup prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy ako pragmatický spôsob vývoja podrobných technických a trhových predpisov. Tieto predpisy sú neraz technicky komplikované a musí existovať účinný postup, ako ich v prípade potreby meniť a dopĺňať. Návrh pridáva silný regulačný dohľad nad obsahom a monitorovaním zhody a nad vykonávaním týchto pravidiel národnými regulačnými orgánmi, agentúrou a/alebo Komisiou, v závislosti od charakteru príslušného návrhu. V prípade, ak prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy nie sú schopní dohodnúť sa na potrebných technických a trhových predpisoch alebo ich nevykonávajú, tieto predpisy sa môžu navrhnúť a prijať prostredníctvom postupu komitológie na návrh Komisie.
- Celkovo sa v tomto návrhu stanovuje deväť hlavných oblastí spolupráce. Ročné pracovné programy európskej siete prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav (pozri kapitolu 1.2), vypracované na základe konzultácií so všetkými zainteresovanými subjektmi a s novou agentúrou pre spoluprácu energetických regulátorov (pozri kapitolu 3) stanovia

priority a podrobne špecifikujú, aké technické a trhové predpisy sú potrebné. Spolupráca medzi prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy má zahŕňať aj monitorovanie vykonávania technických a trhových predpisov.

- *Výskumné a inovačné činnosti v spoločnom záujme*: Spolupráca TSO stanoví rámec pre identifikáciu, financovanie a riadenie výskumných a inovačných činností potrebných pre zdravý technický rast a vývoj európskych elektrických a plynárenských sietí, predovšetkým na podporu bezpečnosti dodávok a energetickej účinnosti a na umožnenie zavádzania nízkouhlíkových technológií.
- *Koordinácia prevádzky siete*: Spolupráca prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy zahŕňa spoločnú prevádzku sietí podľa dohodnutých trhových a technických predpisov. Ďalej súvisí s výmenou sieťových prevádzkových informácií a s koordinovaným uverejňovaním informácií o prístupe do siete, napr. prostredníctvom spoločnej transparentnej platformy.
- *Investičné plánovanie*. Na sprístupnenie dostatočnej prenosovej/prepravnej kapacity na uspokojenie dopytu a integrovanie národných trhov by prevádzkovatelia sietí potrebovali koordinované dlhodobé plánovanie rozvoja sústavy s cieľom plánovať investície do sietí a monitorovať rozvoj prenosovej/prepravnej kapacity sietí. Európske siete prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav uverejnia plány rozvoja sietí obsahujúce integrované modelovanie sietí, scenár rozvoja a hodnotenie pružnosti a možnosti dodania integrovanej sústavy. Tieto plány rozvoja by mali byť dostatočne zamerané na budúcnosť (napr. najmenej na 10 rokov) tak, aby bolo možné včas zistiť medzery v investíciách, najmä vzhľadom na cezhraničné kapacity.

Predovšetkým v prípade posledných dvoch úloh zohrávajú regionálne iniciatívy pozitívnu úlohu v integrácii trhu. Spoluprácu prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy na európskej úrovni by mala v skutočnosti dopĺňať spolupráca na regionálnej úrovni, aby sa zaručil skutočný praktický pokrok, najmä s cieľom zabezpečiť optimálne riadenie siete a primerané plánovanie a realizáciu investícií⁷. Regulačný rámec by mal podporovať, koordinovať a rozvíjať regionálne iniciatívy medzi prevádzkovateľom prenosovej/prepravnej sústavy a regulačnými orgánmi, tak ako v prípade regionálnych iniciatív, ktoré realizuje ERGEG, a iniciatív Päťstranného fóra v severozápadnej Európe, a ako to odporúčajú hlavné zainteresované subjekty, napr. Eurelectric.

4.2. Zlepšený mechanizmus spolupráce

Dôležité je, aby sa na európskej úrovni plne uznávalo, že štruktúry spolupráce prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy majú právomoc vykonávať uvedené úlohy. Na tento účel Komisia formálne poverila zabezpečením týchto úloh Európske (plynárenské a elektrické) siete prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav.

Prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy ako spoločnosti musia byť transparentné vzhľadom na spôsob, akým spolupracujú. Môžu stavať na existujúcich štruktúrach, ako sú GTE a ETSO. Úlohy a povinnosti požadované od prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy vyvolávajú potrebu centrálnej a stálej štruktúry pre spoluprácu tak v súvislosti s organizáciou, ako aj v súvislosti s praktickými nástrojmi plánovania a prevádzky sietí.

⁷ Napríklad v prípade elektrickej energie je zjavné, že v niektorých záležitostiach sa musia stanoviť technické predpisy pre každú synchrónnu oblasť.

Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov monitoruje, ako európska sieť prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav vykonáva svoje úlohy, ktorými je poverená.

Zaangažovanosť zainteresovaných subjektov, ako sú výrobcovia, dodávatelia, odberatelia a prevádzkovatelia distribučných sústav, a konzultácie s nimi sa stanú pre prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy štandardnou praxou od začiatku ich práce na špecifickom predmete. Na tento účel sa budú so zainteresovanými subjektmi konzultovať všetky návrhy trhových a technických predpisov, ktoré vypracujú prevádzkovatelia prenosovej/prepravnej sústavy, pričom zainteresované subjekty budú schopné pripomienkovať ročný pracovný program prevádzkovateľov prenosovej/prepravnej sústavy. Agentúra vykonáva dohľad nad správnym priebehom konzultácií.

5. ZLEPŠENIE FUNGOVANIA TRHU

Cieľom tohto návrhu je aj zlepšenie legislatívneho rámca za účelom uľahčenia prístupu tretích strán ku kľúčovým infraštruktúram, zvýšenia transparentnosti trhu, zintenzívnenia integrácie trhu a zlepšenia prístupu k maloobchodným zákazníkom.

5.1. Režim výnimiek

Súčasný právny predpis obsahuje možnosť oslobodiť významné nové infraštruktúry od pravidiel regulovaného prístupu tretích strán na vopred stanovené obdobie. Boli dokončené alebo sa dokončujú mnohé infraštruktúry, vrátane plynárenských a elektrických prepojovacích vedení a zariadení LNG, ktoré využívajú túto možnosť. Pomohlo to zrealizovať projekty, ktoré sú prínosom pre bezpečnosť dodávok a hospodársku súťaž. Zároveň, doterajšie skúsenosti naznačujú, že realizátori projektov, regulátori a Komisia by mohli získať výhody zo zosúladenia postupu predkladania žiadostí a udeľovania výnimiek, ako aj objasnenia niektorých podmienok. Komisia preto navrhuje, aby sa sformulovali usmernenia, ktoré by pomohli žiadateľom a regulátorom pri uplatňovaní podmienok výnimiek. Na zabezpečenie toho, aby sa mohla infraštruktúra, ktorej bola udelená výnimka, napriek tomu optimálne využívať na trhu, sa navrhuje vypracovať všeobecné minimálne požiadavky na pridelenie kapacity a ustanovenia o riadení v prípade preťaženia pre nové infraštruktúry, ktoré sa doteraz uplatňovali len na jednotlivé prípady.

5.2. Transparentnosť

Vnútorý trh s elektrickou energiou a plynom trpí nedostatkom likvidity a transparentnosti, čo bráni účinnému prideleniu zdrojov, obmedzuje možnosti odstraňovania rizík a blokuje nových účastníkov trhu. Dôveryhodnosť trhu, jeho likvidita a počet účastníkov trhu sa musia zvýšiť prostredníctvom rozšírenia informácií dostupných pre trh.

Súčasná požiadavka týkajúca sa transparentnosti sa zameriava na uverejňovanie kapacity siete, aby účastníci trhu mohli zistiť, či je kapacita dostupná a či sa dostupná kapacita ponúka na trhu v plnom rozsahu. Účastníci trhu však potrebujú rovnaký prístup k informáciám, ktoré ovplyvňujú pohyby veľkoobchodných cien.

V súčasnosti prítomné spoločnosti na trhu, ktoré zodpovedajú za najväčšiu časť tokov plynu a elektrickej energie a ktoré vlastnia väčšinu aktív na trhu, majú väčší a lepší prístup k informáciám ako novovzniknuté spoločnosti. V oblasti elektrickej energie existujú

požiadavky vo forme usmernení súvisiacich s nariadením stanovujúcim požiadavky transparentnosti pri výrobe elektrickej energie, ale nie sú dostatočné, a v oblasti plynárenstva takéto požiadavky v súčasnosti neexistujú. Navrhuje sa preto rozšíriť požiadavky transparentnosti týkajúce sa zásob plynu, predpovedí dopytu a ponuky, nákladov na vyvažovanie siete a obchodovania.

Správne a úplné uplatňovanie týchto požiadaviek musia kontrolovať a monitorovať národné regulačné orgány, ich právomoci sa preto musia v súlade s tým posilniť.

V súvislosti s otázkou transparentnosti derivátov a finančných nástrojov a vzhľadom na ktoré sa v týchto návrhoch neustanovujú pre príslušné spoločnosti dodatočné požiadavky, Komisia podrobne preskúma túto otázku a do polovice roku 2008 sformuluje závery. Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov a Výbor európskych regulátorov cenných papierov by mali spolupracovať aj pri ďalšom skúmaní a poradenstve v otázke, či majú transakcie so zmluvami o dodávke plynu a elektrickej energie a s derivátmi plynu a elektrickej energie podliehať požiadavkám transparentnosti pred obchodovaním a/alebo po obchodovaní.

5.3. Prístup k zásobníkom

V existujúcej smernici o vnútornom trhu s plynom sa ustanovuje, že v prípade, ak sú zásobníky významným zariadením schopným zásobovať odberateľov, prevádzkovatelia zásobníkov musia zabezpečiť prístup pre tretie strany. Členské štáty môžu zabezpečiť prístup k týmto zásobníkom buď prostredníctvom podmienok, ktoré definuje regulátor, alebo zaviazaním prevádzkovateľov sústavy zásobníkov dohodnúť podmienky prístupu s odberateľmi. Požiadavky uvedené v smernici stanovujú obmedzené princípy a ponechávajú členským štátom veľkú voľnosť pri definovaní svojho regulačného rámca. Týmto princípom sa následne venovalo madridské fórum, kde všetky zainteresované subjekty odsúhlasili dobrovoľné „Usmernenia pre správny postup prístupu tretích strán pre prevádzkovateľov sústavy zásobníkov (GGPSSO)“. ERGEG však dospela k záveru, že celkové vykonávanie týchto usmernení je slabé.

Komisia navrhuje štyri opatrenia na efektívne uplatňovanie týchto usmernení:

- zmeniť zásady v usmerneniach na právne záväzné a umožniť dôsledné vykonávanie usmernené prostredníctvom komitológie;
- dosiahnuť právne a funkčné oddelenie prevádzkovateľov zásobníkov, ktorí sú súčasťou dodávateľských podnikov;
- rozšíriť právomoci národných regulačných orgánov na dohľad nad prístupom k zásobníkom;
- požadovať jednoznačnosť regulačného režimu, ktorý sa uplatňuje na zásobníky.

V snahe dosiahnuť právnu záväznosť usmernení sa nariadenie rozšíri o ustanovenie definujúce, ako majú prevádzkovatelia zásobníkov poskytovať služby prístupu tretím stranám, ako prideľovať kapacitu a riadiť preťaženie. Stanovia sa v ňom aj požiadavky transparentnosti a to, ako umožniť rozvoj kapacity zásobníka na sekundárnom trhu. Tieto pravidlá by mali zabezpečiť, aby sa všetky zásobníky, ktoré sú dostupné pre tretie strany, ponúkali na trhu nediskriminačným a transparentným spôsobom, a aby sa zabránilo hromadeniu kapacity.

Tieto pravidlá slúžia aj na zabezpečenie zhody s navrhovanými minimálnymi požiadavkami na infraštruktúru s udelenou výnimkou.

Požiadavkou právneho a funkčného oddelenia prevádzkovateľov zásobníkov sa vo veľkej miere zvýši účinný prístup k zásobníkom. Skutočnosť, že v súčasnosti ak dodávatelia potrebujú zásobníky, musia sa skontaktovať so svojimi konkurentmi, aby mohli zmluvne zabezpečiť svoje potreby skladovania, nezvyšuje dôveryhodnosť trhu a je závažnou prekážkou pre nových účastníkov na trhu. Požiadavkou oddelených prevádzkovateľov zásobníkov sa táto situácia zlepšuje a konkurenti a regulátori budú môcť kontrolovať, či sa na trhu ponúka celá dostupná kapacita zásobníkov.

Komisia navrhuje, aby sa odstránila nejednoznačnosť existujúca v otázke podielu kapacity zásobníkov, ktorá sa ponúka na trhu, pričom požaduje, aby všetky členské štáty povinne definovali podmienky toho, kedy a ako sa uplatňuje prístup tretích strán k zásobníkom, a tieto podmienky sa zverejnia. Následne je regulátor povinný kontrolovať, či sa tieto kritériá uplatňujú správne na všetky zásobníky.

5.4. Prístup do terminálov LNG

Úloha LNG pri dodávke plynu do Európskej únie sa stáva čoraz významnejšou, do terminálov LNG sa plánuje alebo už realizuje mnoho investícií. Z tohto dôvodu sú potrebné transparentné pravidlá prístupu do terminálov LNG. Regulátori identifikovali potrebu a ERGEG vypracovala usmernenia s cieľom vytvoriť jednotný spôsob prístupu tretích strán do terminálov LNG.

Hoci mnohé vybudované terminály LNG využili možnosti udelenia výnimiek z prístupu tretích strán a regulačnej intervencie podľa článku 22 smernice, existujú aj také terminály LNG, ktoré pravidlá prístupu tretích strán uplatňujú. Keďže súčasná smernica uvádza len všeobecnú požiadavku, že prístup má byť regulovaný, ponecháva priestor pre jej rozmanité interpretácie medzi členskými štátmi. Výnimka na základe článku 22 je však vždy dočasná a po uplynutí platnosti výnimky budú terminály LNG regulované. Komisia preto navrhuje uložiť presnejšie definované pravidlá prístupu tretích strán do terminálov LNG. V snahe dosiahnuť právnu záväznosť usmernení sa nariadenie rozšíri o ustanovenie, ako majú prevádzkovatelia zásobníkov poskytovať služby prístupu tretím stranám, ako prideľovať kapacitu a riadiť preťaženie. Stanovia sa v ňom aj požiadavky transparentnosti a navrhnu sa opatrenia, ako umožniť rozvoj kapacity terminálu na sekundárnom trhu. Tieto pravidlá slúžia aj na zabezpečenie zhody s navrhovanými minimálnymi požiadavkami na infraštruktúru s udelenou výnimkou.

5.5. Dlhodobé dohody o dodávkach

Nadväzujúce bilaterálne dohody o dodávkach poskytujú energetickým odvetviám možnosť dosiahnuť predpovedateľnejšie ceny. Takéto dohody však prinášajú riziko likvidácie podriadeného trhu spôsobenej tým, že sa odberateľom zabráni meniť dodávateľa, čím sa obmedzuje hospodárska súťaž. Na to, aby sa zmenšila neurčitnosť na trhu, Komisia v najbližších mesiacoch poskytne vo vhodnej forme usmernenia týkajúce sa zhody nadväzujúcich bilaterálnych dlhodobých dohôd o dodávkach s právom hospodárskej súťaže ES.

5.6. Rámec na postupné vytváranie európskeho maloobchodného trhu

Ani o trhu s elektrickou energiou, ani o trhu s plynom sa zatiaľ nedá hovoriť ako o európskom maloobchodnom trhu (domácnosti a malé podniky), keďže odberatelia, za predpokladu možnosti voľby, sú stále povinní vybrať si dodávateľa so sídlom v tej istej krajine. Vytvorenie skutočného európskeho trhu pre koncových užívateľov je prvoradým cieľom vnútorných trhov s elektrickou energiou a plynom: je to potrebné pre vznik konkurencieschopných trhov a pre dosiahnutie maximálnej účinnosti. Liberalizácia maloobchodného trhu je dôležitá s cieľom zabezpečiť, aby obyvatelia EÚ mohli získať výhody z hospodárskej súťaže. Ak by sa liberalizácia uplatňovala len na veľkoodberateľov, európske domácnosti by prestali dotovať svoj priemysel a poškodili by sa investičné signály pre novú generáciu a zásobovanie. Od 1. júla 2007 sa všetky maloobchodné trhy otvorili hospodárskej súťaži, v praxi sú však mnohí odberatelia nútení zostať s ich predchádzajúcimi dodávateľmi, pretože sa nevytvoril požadovaný vhodný právny rámec. Európsky maloobchodný trh sa môže vytvoriť iba postupne. Na podnietenie tohto procesu Komisia uvažuje na základe pozitívnych skúseností s Florentským a Madridským fórom o vytvorení obdobného maloobchodného fóra. Toto fórum by umožnilo sústrediť sa na osobitné maloobchodné otázky a slúžilo by ako platforma pre všetky zainteresované subjekty na podporu vytvorenia celoeurópskeho maloobchodného trhu. Fórum by zabezpečovalo usmernenia pre navrhované povinnosti členských štátov a regulačné orgány súvisiace so stanovením jednoznačných pravidiel hospodárskej súťaže na maloobchodnom trhu, s cieľom postupne zosúladiť trhové pravidlá, aby mohli vzniknúť cezhraničné maloobchodné trhy.

Dobre fungujúce maloobchodné trhy zohrávajú veľmi významnú úlohu aj pri zvyšovaní informovanosti ľudí o domácej spotrebe energie a o cene energie, keďže všetky opatrenia zamerané na redukcii emisií CO₂ a zvýšenie energetickej účinnosti vyžadujú zainteresovanie domácností. Hospodárska súťaž v prípade domácností zvýši energetické povedomie ľudí. Súčasné postupy, keď odberatelia dostanú po roku len konečný účet za svoju spotrebu, však takéto povedomie nevytvára, ani neumožňuje dodávateľom vytvárať konkurenčné služby, ktoré sa líšia podľa špecifických potrieb domácností. Dodávatelia musia preto poskytovať viac informácií, čím sa zabezpečí, že odberatelia budú dostávať častejšie informácie o svojej spotrebe energie a o jej cene.

Je očividné, že sloboda voľby pre odberateľov musí byť doplnená o silné záruky práv odberateľov. Zraniteľným odberateľom už súčasná smernica poskytuje vysoký stupeň ochrany zabezpečujúci ich prístup k energii, ktorú potrebujú na to, aby mohli viesť normálny život. Tieto opatrenia sa však v niektorých krajinách uplatňovali nesprávne a aby sa objasnil príslušný rámec, Komisia navrhuje definovanie záväzných usmernení. Zároveň Komisia navrhuje posilnenie práv všetkých odberateľov, okrem iného poskytnutím práva kedykoľvek zmeniť dodávateľa a požadovaním, aby energetické spoločnosti vyrovnali účty v priebehu jedného mesiaca odvtedy, ako odberateľ zmení dodávateľa.

A nakoniec, Komisia dospela k záveru, že pre prevádzkovateľov distribučných sústav sú súčasné pravidlá o právnom a funkčnom oddelení postačujúce. Nenavrhuje preto, aby sa na prevádzkovateľov distribučných sústav uplatňovali pravidlá právneho a funkčného oddelenia uvedené v kapitole 4.

6. SPOLUPRÁCA NA POSILNENIE BEZPEČNOSTI DODÁVOK

6.1. Monitorovanie bezpečnosti dodávok prevádzkovateľmi prenosovej/prepravnej sústavy

Je dôležité zabezpečiť, aby elektroenergetické a plynárenské sústavy uspokojovali dopyt aj v čase špičky. V prípade elektrickej energie je to možné len vtedy, ak existujú dostatočné výrobné kapacity (primeranosť výrobných kapacít) a keď je sieť schopná prenášať energiu od výrobcov ku konečným odberateľom (primeranosť sietí). V prípade zemného plynu je potrebné, aby existovali dostatočné dovozné a skladovacie kapacity.

Na základe smernice 2005/89/ES sa vyžaduje, aby národní regulátori, za pomoci prevádzkovateľov prenosových sústav, každoročne Komisii podávali správy o bezpečnosti dodávok elektrickej energie. Na základe smernice 2004/67/ES sa vyžaduje, aby členské štáty podávali správy o situácii v oblasti bezpečnosti dodávok zemného plynu a o regulačnom rámci z dôvodu posilnenia investícií do infraštruktúry. Navrhované zmeny a doplnenia nariadení (ES) č. 1228/2003 a (ES) č. 1775/2005 zverujú európskej sieti prevádzkovateľov prenosových/prepravných sústav úlohu vypracúvať predpovede primeranosti sústav na každé leto a zimu, ako aj dlhodobé predpovede. Európska perspektíva je nevyhnutná na zohľadnenie možnosti vývozu a dovozu elektrickej energie a plynu za podmienok dopytu v čase špičky. Vzhľadom na cezhraničné toky elektrickej energie a plynu v rámci vnútorného trhu sa musia perspektívy spracovať na európskej úrovni.

6.2. Spolupráca členských štátov

Právne predpisy EÚ majú dva nástroje zamerané na bezpečnosť dodávky plynu. Po prvé, na základe smernice 2003/55/ES sa členským štátom zaviedli všeobecné povinnosti monitorovania. Po druhé, smernica 2004/67/ES sa osobitne vzťahuje na opatrenia týkajúce sa zaistenia bezpečnosti dodávky plynu. Na základe tejto smernice sa zriaďuje koordinačná skupina pre plyn a stanovuje „mechanizmus Spoločenstva“ v prípade prerušenia dodávky.

Týmito nástrojmi sa vytvára platforma na spoluprácu. Prostredníctvom nich sa nestanovujú kvantitatívne ciele týkajúce sa bezpečnosti dodávok ani povinnosť týkajúca sa zásob plynu. Napokon, neustanovuje sa rámec pre regionálnu spoluprácu v prípade závažného prerušenia dodávok.

Členské štáty transponovali smernicu 2004/67/ES iba nedávno. V jej článku 10 sa stanovuje, že Komisia do 19. mája 2008 predloží správu o jej implementácii a najmä efektívnosti jej nástrojov a že môže vypracovať ďalšie návrhy týkajúce sa bezpečnosti dodávok. Táto správa sa bude zaoberať najmä opatreniami týkajúcimi sa bezpečnosti dodávok vo vzťahu k zásobám plynu.

Z tohto dôvodu tieto návrhy, ako prvý krok, nemenia a nedoplňajú smernicu 2004/67/ES a zaoberajú sa iba dvomi záležitosťami:

- *povinnosť vyššej transparentnosti na úrovni obchodných zásob.* Každý prevádzkovateľ zásobníka by mal povinnosť denne uverejňovať množstvá pracovného plynu, ktoré má vo svojich zásobníkoch. Táto povinnosť by výrazne zvýšila vzájomnú dôveru v regionálnu a bilaterálnu pomoc v prípade závažného prerušenia dodávok;

- *súdržnosť*. Navrhuje sa, aby členské štáty vzájomne spolupracovali s cieľom podpory regionálnej a bilaterálnej súdržnosti. Cieľom tejto spolupráce je pokryť situácie, ktoré by pravdepodobne spôsobili značné prerušenie dodávky plynu s účinkom na členský štát. Medzi príklady takejto spolupráce patrí zjednodušenie vnútroštátnych opatrení na riešenie núdzových situácií a vypracovanie praktických metodík vzájomnej pomoci. Komisia v prípade potreby prijme usmernenia o spolupráci v oblasti regionálnej súdržnosti.

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1775/2005 o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 95,

so zreteľom na návrh Komisie⁸,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁹,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov¹⁰,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 Zmluvy¹¹,

keďže:

- (1) Cieľom vnútorného trhu s plynom, ktorý sa postupne zavádzal od roku 1999, je priniesť všetkým odberateľom v Spoločenstve, či už ide o občanov, alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti a viac možností na cezhraničné obchodovanie, aby sa dosiahlo zvýšenie efektívnosti, konkurencieschopné ceny a vyššie štandardy služby, a prispieť k bezpečnosti dodávok a udržateľnosti.
- (2) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES¹² a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1775/2005 z 28. septembra 2005 o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn¹³ významne prispeli k vytvoreniu takéhoto vnútorného trhu s plynom.
- (3) V súčasnosti však nie je možné žiadnej spoločnosti v Spoločenstve zaručiť právo predávať plyn v akomkoľvek členskom štáte za rovnakých podmienok, bez diskriminácie alebo znevýhodnenia. Zatiaľ v každom členskom štáte neexistuje najmä nediskriminačný prístup k sieti a rovnako účinná úroveň regulačného dohľadu.

⁸ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

⁹ Ú. v. EÚ C [...], [...], s. [...].

¹⁰ Ú. v. C [...], [...], s. [...].

¹¹ Ú. v. C [...], [...], s. [...].

¹² Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 57.

¹³ Ú. v. EÚ L 289, 03.11.2005, s. 1.

- (4) V oznámení Komisie Európskemu parlamentu a Rade pod názvom „Energetická politika pre Európu“¹⁴ sa zdôraznil význam dokončenia vnútorného trhu so zemným plynom a vytvorenia rovnakých podmienok pre všetky energetické spoločnosti v Spoločenstve. Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o vyhliadkach vnútorného trhu so zemným plynom a elektrickou energiou¹⁵ a oznámenie Komisie „Vyšetrovanie podľa článku 17 nariadenia (ES) č. 1/2003 v odvetviach plynárenstva a elektrickej energie v Európe (záverečná správa)“¹⁶ ukázali, že súčasné pravidlá a opatrenia neposkytujú potrebný rámec na dosiahnutie cieľa dobre fungujúceho vnútorného trhu.
- (5) Nariadenie (ES) č. 1775/2005 sa musí prispôbiť v súlade s týmito oznámeniami tak, aby sa zlepšil regulačný rámec vnútorného trhu s plynom.
- (6) Potrebná je najmä zvýšená spolupráca a koordinácia medzi prevádzkovateľmi prepravnej sústavy, aby sa zabezpečila postupná zlučiteľnosť technických a obchodných predpisov poskytovania a riadenia účinného cezhraničného prístupu k prepravným sieťam a zaručilo koordinované a dostatočne na budúcnosť zamerané plánovanie a zdravý technický vývoj prepravných sústav v Spoločenstve pri riadnom zohľadnení životného prostredia a aby sa podporila energetická efektívnosť a výskum a inovácia predovšetkým v súvislosti so zabezpečením zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a šírenia nízko uhlíkových technológií. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy by mali prevádzkovať svoje siete v súlade s týmito kompatibilnými technickými a trhovými predpismi.
- (7) V snahe zabezpečiť optimálne riadenie plynárenských prepravných sietí v Spoločenstve mala by sa zriadiť Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy. Jej úlohy by sa mali vykonávať v súlade s predpismi Spoločenstva o hospodárskej súťaži, ktoré naďalej platia pre rozhodnutia Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy. Jej úlohy by mali byť dostatočne vymedzené a spôsob práce by mal byť taký, aby zabezpečil efektívnosť, reprezentatívnosť a transparentnosť. Vzhľadom na to, že pokrok možno účinnejšie dosiahnuť prostredníctvom prístupu na regionálnej úrovni, prevádzkovatelia prepravnej sústavy by mali vytvoriť v rámci celkovej štruktúry spolupráce regionálne štruktúry, čím sa zabezpečí zlučiteľnosť výsledkov na regionálnej úrovni s predpismi a investičnými plánmi na úrovni Spoločenstva. Spolupráca v rámci takýchto regionálnych štruktúr vopred predpokladá účinné oddelenie sieťových činností od činností výroby a dodávky, v neprítomnosti ktorého regionálna spolupráca medzi prevádzkovateľmi prepravnej sústavy vyvoláva riziko konania v rozpore s hospodárskou súťažou.
- (8) Všetci účastníci trhu majú záujem na práci očakávanej od Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy. Konzultačný proces je preto nevyhnutný a dôležitú úlohu by pri ňom mal zohrávať existujúce štruktúry vytvorené na jeho uľahčenie a koordináciu ako EASEE—plyn (Európske združenie pre racionalizáciu výmeny energie).

¹⁴ KOM(2007) 1.

¹⁵ KOM(2006) 841.

¹⁶ SEK(2006) 1724.

- (9) Na podporu hospodárskej súťaže prostredníctvom likvidných veľkoobchodných trhov s plynom je dôležité, aby sa s plynom mohlo obchodovať nezávisle od jeho polohy v rámci sústavy. Jediný spôsob, ako sa to dá dosiahnuť, je poskytnúť užívateľom siete voľnosť pri nezávislom rezervovaní vstupnej a výstupnej kapacity, čím sa zabezpečí preprava plynu cez oblasti, a nie podľa zmluvne dohodnutých ciest. Mnohé zainteresované strany vyjadrili názor, že s cieľom uľahčiť rozvoj hospodárskej súťaže uprednostňujú sústavy založené na vstupe a výstupe, už na 6. zasadnutí Madridského fóra.
- (10) V plynárenských sieťach sa prejavuje značné zmluvné preťaženie. Zásady riadenia v prípadoch preťaženia a zásady pridelovania kapacity pre nové alebo novo uzavreté zmluvy sú preto založené na uvoľňovaní nevyužitej kapacity tým, že sa užívateľom siete umožní prenájom alebo opätovný predaj ich zmluvných kapacít a prevádzkovateľom prepravnej sústavy uloží povinnosť ponúknuť nevyužitú kapacitu na trhu, minimálne jeden deň v predstihu a na prerušiteľnom základe. Vzhľadom na veľký podiel jestvujúcich zmlúv a na potrebu vytvoriť skutočne rovnaké prostredie medzi užívateľmi novej a jestvujúcej kapacity, tieto zásady sa musia uplatňovať na všetky zmluvné kapacity vrátane jestvujúcich zmlúv.
- (11) Monitorovanie trhu, ktoré v posledných rokoch vykonali národné regulačné orgány a Komisia, ukázalo, že súčasné požiadavky transparentnosti a pravidiel prístupu k infraštruktúre nepostačujú.
- (12) Potrebný je rovnaký prístup k informáciám týkajúcim sa fyzického stavu sústavy, ktorý by všetkým účastníkom trhu umožňoval posúdiť celkový stav dopytu a ponuky a určiť dôvody pohybov vo veľkoobchodných cenách. To zahŕňa presnejšie informácie o dopyte a ponuke, kapacite siete, tokoch a udržiavaní, vyrovnávaní a dostupnosti a využívaní skladovania. Význam týchto informácií pre fungovanie trhu vyžaduje odstránenie obmedzení pri publikovaní z dôvodov dôverného charakteru informácií.
- (13) V záujme posilnenia dôvery k trhu jeho účastníci si potrebujú byť istí, že surové správanie môže byť sankcionované. Príslušné orgány by mali mať možnosť účinne prešetriť obvinenia zo zneužívania trhu. Preto je potrebné, aby príslušné orgány mali prístup k údajom informujúcim o operatívnych rozhodnutiach dodávateľských podnikov. Na trhu s plynom sa všetky tieto rozhodnutia oznamujú prevádzkovateľom prepravnej sústavy vo forme rezervovania kapacít, nominácií a realizovaných tokov. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy by mali tieto informácie na určené časové obdobie sprístupňovať príslušným orgánom.
- (14) Hospodárska súťaž v prípade odberateľov, ktorí patria do kategórie domácností, vyžaduje, aby sa dodávateľom nebránilo, keď chcú vstúpiť na nové maloobchodné trhy. Všetci účastníci trhu musia preto poznať pravidlá a povinnosti, ktoré riadia dodávateľský reťazec a ktoré sa musia zladit' s cieľom zvýšiť integráciu trhu Spoločenstva.
- (15) Prístup k zásobníkom plynu a zariadeniam LNG je nedostatočný, a preto sa musia zlepšiť pravidlá. Na základe monitorovania Európskou skupinou regulátorov pre elektrickú energiu a plyn (ERGEG) sa dospelo k záveru, že dobrovoľné usmernenia pre prevádzkovateľov prepravnej sústavy týkajúce sa osvedčených postupov v prípade prístupu tretích strán odsúhlasené všetkými zainteresovanými stranami na

Madridskom fóre, sa uplatňujú nedostatočným spôsobom, a preto sa musia stať záväznými.

- (16) Nariadením (ES) č. 1775/2005 sa stanovuje, že je nutné prijať určité opatrenia v súlade s rozhodnutím Rady 1999/468/ES z 28. júna 1999, ktorým sa ustanovujú postupy pre výkon vykonávacích právomocí prenesených na Komisiu¹⁷.
- (17) Rozhodnutie 1999/468/ES bolo zmenené a doplnené rozhodnutím 2006/512/ES, ktorým sa zaviedol regulačný postup s kontrolou opatrení so všeobecnou pôsobnosťou, ktorých cieľom je zmeniť a doplniť nepodstatné prvky základného aktu prijatého v súlade s postupom uvedeným v článku 251 Zmluvy, vrátane zrušenia niektorých z týchto prvkov alebo doplnenia nových nepodstatných prvkov.
- (18) V súlade so spoločným vyhlásením Európskeho parlamentu, Rady a Komisie¹⁸ týkajúcim sa rozhodnutia 2006/512/ES sa pre tento nový postup, ktorý sa má uplatňovať na nástroje prijaté v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 Zmluvy, ktoré sú už účinné, tieto nástroje musia upraviť v súlade s platnými postupmi.
- (19) Pokiaľ ide o nariadenie (ES) č. 1775/2005, právomoci by sa mali preniesť na Komisiu, najmä s cieľom stanoviť alebo prijať usmernenia potrebné na zabezpečenie minimálneho stupňa harmonizácie požadovanej na dosiahnutie cieľa tohto nariadenia. Keďže tieto opatrenia majú všeobecnú pôsobnosť a ich cieľom je zmeniť a doplniť nepodstatné prvky nariadenia (ES) č. 1775/2005 a doplniť toto nariadenie novými nepodstatnými prvkami, mali by sa tieto opatrenia prijať v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 5a rozhodnutia 1999/468/ES.
- (20) Nariadenie (ES) č. 1775/2005 by sa preto malo zodpovedajúcim spôsobom zmeniť a doplniť,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Nariadenie (ES) č. 1775/2005 sa mení a dopĺňa takto:

- (1) Článok 1 sa nahrádza takto:

„Článok 1

Predmet a rozsah pôsobnosti

Cieľom tohto nariadenia je:

- a) vytvorenie nediskriminačných pravidiel pre podmienky prístupu k prepravným sústavám zemného plynu pri zohľadnení špecifik vnútroštátnych

¹⁷ Ú. v ES L 184, 17.7.1999, s. 23. Rozhodnutie zmenené a doplnené rozhodnutím 2006/512/ES (Ú. v. ES L 200, 22.7.2006, s. 11).

¹⁸ Ú. v. EÚ C 255, 21.10.2006, s. 1.

a regionálnych trhov s úmyslom zabezpečiť riadne fungovanie vnútorného trhu s plynom;

- b) vytvorenie nediskriminačných pravidiel podmienok prístupu k zariadeniam LNG a zásobníkom;
- c) uľahčenie vývoja dobre fungujúcich a transparentných cezhraničných maloobchodných trhov a dobre fungujúcich a transparentných veľkoobchodných trhov; stanovuje mechanizmy harmonizácie týchto pravidiel s cieľom umožniť cezhraničné obchodovanie a dodávku plynu maloobchodným odberateľom.

S výnimkou článku 6a ods. 4 sa toto nariadenie uplatňuje len na zásobníky podliehajúce článku 19 ods. 3 alebo 4 smernice 2003/55/ES.

Ciele uvedené v prvom pododseku zahŕňajú stanovenie harmonizovaných zásad pre tarify prístupu do siete alebo metód ich výpočtu, vytvorenie služieb prístupu tretích strán a vytvorenie harmonizovaných zásad pridelovania kapacít a riadenia preťaženia, určenie požiadaviek transparentnosti, pravidiel vyvažovania a poplatkov za nevyvažovanie a uľahčenie obchodovania s kapacitami.“

(2) Článok 2 sa mení a dopĺňa takto:

a) v odseku 1 sa dopĺňajú tieto vymedzenia pojmov:

- „24. ‚kapacita zariadenia LNG‘ znamená kapacitu na skvapalňovanie zemného plynu alebo dovoz, vykládku, doplnkové služby a dočasné uskladnenie a spätné splyňovanie LNG;
- 25. ‚priestor‘ znamená objem plynu, ktorý môže používateľ zásobníka využívať na skladovanie plynu;
- 26. ‚miera dodávania‘ znamená mieru, v ktorej je používateľ zásobníka oprávnený čerpať plyn zo zásobníka;
- 27. ‚vstrekovateľnosť‘ znamená mieru, v ktorej je používateľ zásobníka oprávnený vstrekať plyn do zásobníka;
- 28. ‚skladovacia kapacita‘ znamená kombináciu priestoru, vstrekovateľnosti a miery dodávania;
- 29. ‚agentúra‘ znamená Agentúra pre spoluprácu energetických regulátorov zriadená nariadením (ES) č. ...¹⁹“

b) odsek 2 sa nahrádza takto:

- „2. 2. Bez toho, aby boli dotknuté vymedzenia pojmov v odseku 1 tohto článku, vymedzenia pojmov uvedené v článku 2 smernice 2003/55/ES, ktoré sú

¹⁹ Ú. v. EÚ L

z hľadiska uplatňovania tohto nariadenia relevantné, sa takisto uplatňujú s výnimkou vymedzenia pojmu prepravy uvedeného v bode 3 tohto článku.

Vymedzenia pojmov v bodoch 3 až 23 v odseku 1 tohto článku vzhľadom na prepravu sa analogicky uplatňujú na uskladňovanie a zariadenia LNG.

(3) Vkladajú sa tieto články 2a až 2h:

„Článok 2a

Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn

Všetci prevádzkovatelia prepravnej sústavy spolupracujú na úrovni Spoločenstva prostredníctvom vytvorenia Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn s cieľom zabezpečiť optimálne riadenie a zdravý technický vývoj európskej prepravnej siete pre plyn.

Článok 2b

Zriadenie Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn

1. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy pre plyn najneskôr do [...] predložia Komisii a agentúre návrh stanov, zoznam budúcich členov a návrh rokovacieho poriadku vrátane rokovacieho poriadku konzultácií s ostatnými zainteresovanými subjektmi európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn.
2. V priebehu šiestich týždňov od ich prijatia agentúra poskytne Komisii stanovisko k návrhu stanov, zoznamu členov a návrhu rokovacieho poriadku.
3. Komisia vyjadrí stanovisko k návrhu stanov, zoznamu budúcich členov a návrhu rokovacieho poriadku v priebehu 3 mesiacov od prijatia stanoviska agentúry.
4. V priebehu 3 mesiacov od prijatia stanoviska Komisie prevádzkovatelia prepravnej sústavy zriadia Európsku sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn, prijímú jej stanovy a rokovací poriadok a uverejnia ich.

Článok 2c

Úlohy Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn

1. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn prijme:
 - a) technické a trhové predpisy v oblastiach uvedených v odseku 3;
 - b) spoločné nástroje pre prevádzku siete a plány výskumu;
 - c) 10-ročný investičný plán, raz za dva roky;

- d) ročný pracovný program;
 - e) výročná správa;
 - f) ročný výhľad týkajúci sa dodávok v letnom a zimnom období.
2. Ročný pracovný program uvedený v odseku 1 písm. d) obsahuje zoznam a opis technických a trhových predpisov, plán spoločných operácií siete a výskumno-vývojových aktivít, ktoré sa majú navrhnuť v danom roku, a orientačný kalendár.
3. Podrobné technické a trhové predpisy pokrývajú tieto oblasti podľa priorít stanovených v ročnom pracovnom programe:
- a) pravidlá bezpečnosti a spoľahlivosti;
 - b) pravidlá pripojenia a prístupu k sieti;
 - c) pravidlá výmeny údajov a vysporiadania;
 - d) pravidlá interoperability;
 - e) prevádzkové postupy v núdzových prípadoch;
 - f) pravidlá pridelovania kapacity a riadenia preťaženia;
 - g) pravidlá obchodovania;
 - h) pravidlá transparentnosti;
 - i) pravidlá vyvažovania vrátane pravidiel týkajúcich sa postupov menovania, pravidiel týkajúcich sa poplatkov za nevyvažovanie a pravidiel prevádzkového vyvažovania medzi sústavami prevádzkovateľov prepravnej sústavy;
 - j) pravidlá týkajúce sa harmonizovaných tarifných štruktúr prepravy;
 - k) energetickú efektívnosť v súvislosti s plynárenskými sieťami.
4. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn monitoruje implementáciu technických a trhových predpisov a výsledok svojich monitorovacích činností zahrnie do ročnej správy uvedenej v odseku 1 písm. e).
5. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn každé dva roky uverejní 10-ročný plán investícií do siete pre celé Spoločenstvo. Tento plán investícií obsahuje modelovanie integrovanej siete, rozvojový scenár, správu o primeranosti ťažby a hodnotenie prispôsobivosti sústavy. Investičný plán vychádza najmä z vnútroštátnych investičných plánov a usmernení pre transeurópske energetické siete v súlade s rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 1364/2006/ES²⁰. V investičnom pláne sa uvádzajú medzery v investíciách, najmä pokiaľ ide o cezhraničnú kapacitu.

²⁰ Ú. v. EÚ L 262, 22.9.2006, s. 1.

6. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn Komisii na požiadanie poradí pri prijímaní usmernení uvedených v článku 9.

Článok 2d

Monitorovanie agentúrou

1. Agentúra monitoruje plnenie úloh Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn uvedených v článku 2c ods. 1.
2. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn predloží agentúre návrh technických a trhových predpisov, návrh 10-ročného investičného plánu a návrh ročného pracovného programu, vrátane informácií týkajúcich sa konzultačného postupu.

Agentúra môže poskytnúť Európskej sieti prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn stanovisko v priebehu 3 mesiacov.

Agentúra poskytne Komisii náležité odôvodnené stanovisko, ak usúdi, že návrh ročného pracovného programu alebo návrh 10-ročného investičného plánu nezabezpečuje nediskriminačnú, účinnú hospodársku súťaž a efektívne fungovanie trhu.

Článok 2e

Ustanovenie a hodnotenie technických a trhových predpisov

1. Komisia môže po konzultácii s agentúrou vyzvať Európsku sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn, aby v primerane stanovenej lehote pripravila predpisy v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3, ak usúdi, že takéto opatrenia sú potrebné na účinné fungovanie trhu.
2. Agentúra poskytne Komisii náležité odôvodnené stanovisko, ak usúdi, že:
 - a) technické alebo trhové predpisy, ktoré prijala Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3, nezabezpečujú nediskriminačnú, účinnú hospodársku súťaž a efektívne fungovanie trhu; .
 - b) Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn nestihla v primeranej stanovenej lehote odsúhlasiť technické alebo trhové predpisy v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3;
 - c) prevádzkovatelia prepravnej sústavy neimplementovali technické alebo trhové predpisy prijaté Európskou sieťou prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3.
3. Komisia môže z vlastnej iniciatívy alebo na základe odporúčania agentúry prijať usmernenia v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3, ak usúdi, že:

- a) technické alebo trhové predpisy, ktoré prijala Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3, nezabezpečujú nediskriminačnú, účinnú hospodársku súťaž a efektívne fungovanie trhu;
- b) Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn nestihla v primeranej stanovenej lehote odsúhlasiť technické alebo trhové predpisy v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3;
- c) prevádzkovatelia prepravných sietí neimplementovali technické alebo trhové predpisy prijaté Európskou sieťou prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn v oblastiach uvedených v článku 2c ods. 3.

Opatrenia navrhnuté na účely zmeny a doplnenia nepodstatných prvkov tohto nariadenia jeho doplnením sa prijímajú v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 14 ods. 2.

4. Odsek 3 sa uplatňuje bez toho, aby bolo dotknuté právo Komisie prijímať, meniť a dopĺňať usmernenia uvedené v článku 9.

Článok 2f

Konzultácie

1. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn pri plnení svojich úloh konzultuje vo veľkej miere, v počiatočnom štádiu a otvoreným a transparentným spôsobom, predovšetkým pri príprave technických a trhových predpisov a svojho ročného pracovného programu podľa článku 2c ods. 1 a ods. 3, všetkých príslušných účastníkov trhu; konzultácie sa týkajú dodávateľských podnikov, odberateľov, užívateľov sústavy, prevádzkovateľov distribučnej sústavy, prevádzkovateľov sústavy LNG a prevádzkovateľov zásobníka, ako aj príslušných (odvetvových) združení, technických orgánov a platforiem zainteresovaných strán.
2. Všetky dokumenty a zápisnice zo zasadnutí týkajúce sa záležitostí uvedených v odseku 1 sa uverejnia.
3. Európska sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn pred prijatím ročného pracovného programu a technických a trhových predpisov uvedených v článku 2c ods. 1 a ods. 3 uvedie pripomienky, ktoré dostala v priebehu konzultácie, a spôsob, akým boli tieto pripomienky zohľadnené. Ak pripomienky neboli zohľadnené, predloží odôvodnené stanovisko.

Článok 2g

Náklady

Náklady spojené s činnosťami Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn uvedenými v článkoch 2a až 2h znášajú prevádzkovatelia prepravnej sústavy a zohľadňujú sa pri výpočte taríf.

Článok 2h

Regionálna spolupráca prevádzkovateľov prepravnej sústavy

1. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy nadviažu regionálnu spoluprácu v rámci Európskej siete prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn s cieľom podieľať sa na úlohách uvedených v článku 2c ods. 1. Predovšetkým, každé dva roky uverejňujú regionálny investičný plán a môžu prijať investičné rozhodnutia založené na regionálnom investičnom pláne.

Regionálny investičný plán nesmie byť v rozpore s 10-ročným investičným plánom uvedeným v článku 2c ods. 1 písm. c).

2. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy podporujú prevádzkové mechanizmy s cieľom zabezpečenia optimálneho riadenia siete a podpory rozvoja výmen energie, pridelovanie cezhraničnej kapacity prostredníctvom implicitných aukcií a integráciu vyrovnávajúcich mechanizmov.
3. Komisia môže vymedziť zemepisnú oblasť, ktorú pokryje každá štruktúra regionálnej spolupráce. Toto opatrenie určené na zmenu a doplnenie nepodstatných prvkov tohto nariadenia jeho doplnením sa prijme v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 14 ods. 2.

Na tento účel Komisia môže konzultovať Európsku sieť prevádzkovateľov prepravnej sústavy pre plyn a agentúru.“

- (4) K článku 3 ods. 1 sa vkladá štvrtý pododsek:

„Tarify pre užívateľov siete sa stanovujú samostatne a nezávisle podľa bodov vstupu do prepravnej sústavy a bodov výstupu z nej. Sieťové poplatky sa nestanovujú na zmluvnom základe.“

- (5) Názov článku 4 sa nahrádza takto:

„Prístup tretích strán k službám týkajúcim sa prevádzkovateľov prepravnej sústavy“;

- (6) Vkladá sa tento článok 4a:

„Článok 4a

Prístup tretích strán k službám týkajúcim sa zásobníkov a zariadení LNG

1. Prevádzkovatelia zariadení LNG a zásobníkov:
 - a) zabezpečujú, aby ponúkali služby, ktoré uspokojujú trhový dopyt, všetkým užívateľom siete na nediskriminačnom základe; predovšetkým, ak prevádzkovateľ zariadenia LNG alebo sústavy zásobníkov ponúka rovnakú službu rôznym zákazníkom, ponúka ju za rovnakých zmluvných podmienok;
 - b) ponúkajú služby zlučiteľné s využívaním vzájomne prepojených prepravných sústav pre plyn a uľahčujú prístup prostredníctvom spolupráce s prevádzkovateľom prepravnej sústavy;
 - c) uverejňujú príslušné informácie, najmä údaje o využívaní a dostupnosti služieb v časovom rámci zlučiteľnom s prijateľnými obchodnými potrebami užívateľov zásobníkov a zariadení LNG.
2. Prevádzkovatelia zásobníkov:
 - a) poskytujú pevné aj prerušiteľné služby prístupu tretích strán; cena prerušiteľnej kapacity odráža pravdepodobnosť prerušenia;
 - b) ponúkajú užívateľom zásobníkov dlhodobé aj krátkodobé služby;
 - c) ponúkajú užívateľom zásobníkov oddelené aj neoddelené služby spojené so skladovacím priestorom, vstrekovateľnosťou a mierou dodávania.
3. Zmluvy týkajúce sa zariadenia LNG alebo zásobníka nesmú mať za následok svojvoľné vyššie tarify v prípade, ak sú podpísané
 - a) mimo roku stanoveného pre zemný plyn k neštandardnému dátumu začiatku plnenia alebo
 - b) s kratším trvaním ako bežná ročná prepravná zmluva nesmú mať za následok svojvoľné vyššie tarify.
4. Ak je to vhodné, služby prístupu tretích strán možno udeliť s výhradou vhodných záruk od užívateľov siete s ohľadom na dôveryhodnosť takýchto užívateľov. Takéto záruky nesmú vytvárať neprímerané prekážky vstupu na trh a musia byť nediskriminačné, transparentné a primerané.
5. Zmluvné limity týkajúce sa minimálnej požadovanej kapacity zariadenia LNG a zásobníka musia byť opodstatnené na základe technických obmedzení a menším užívateľom zásobníkov umožniť získať prístup k skladovacím službám.“
- (7) Článok 5 sa mení a dopĺňa takto:
 - a) názov sa nahrádza takto:

„Zásady mechanizmov pridelovania kapacity a postupy riadenia preťaženia týkajúce sa prevádzkovateľov prepravnej sústavy“;
 - b) odsek 3 sa nahrádza takto:

„3. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy implementujú a zverejňujú nediskriminačné a transparentné postupy riadenia preťaženia, ktoré sú založené na týchto zásadách:

a) v prípade zmluvného preťaženia ponúkne prevádzkovateľ prepravnej sústavy nevyužitú kapacitu na primárnom trhu najmenej deň vopred a ako prerušiteľnú;

b) užívatelia siete, ktorí si želajú opakovane predať alebo prenajať nevyužitú zmluvnú kapacitu na sekundárnom trhu, sú oprávnení tak urobiť. Členské štáty môžu od užívateľov siete požadovať oznámenie alebo informovanie o prevádzkovateľoch prepravnej sústavy.“

c) odsek 4 sa vypúšťa;

d) dopĺňa sa tento odsek 6:

„6. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy pravidelne posudzujú trhový dopyt s cieľom realizovať nové investície. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy pri plánovaní nových investícií posúdia trhový dopyt.“

(8) Vkladá sa tento článok 5a:

„Článok 5a

Zásady mechanizmov pridelovania kapacity a postupy riadenia preťaženia týkajúce sa zásobníkov a zariadení LNG

1. Účastníkom trhu sa sprístupní maximálna kapacita zásobníkov a zariadení LNG, pričom sa zohľadní integrita a prevádzka sústavy.
2. Prevádzkovatelia zariadení LNG a zásobníkov implementujú a uverejňujú nediskriminačné a transparentné mechanizmy pridelovania kapacity, ktoré:
 - a) poskytujú vhodné ekonomické signály na účinné a maximálne využívanie technickej kapacity a uľahčujú investície do novej infraštruktúry;
 - b) sú v súlade s trhovými mechanizmami vrátane spotových trhov a obchodných hubov a zároveň sú flexibilné a schopné prispôbiť sa vyvíjajúcej sa situácii na trhu;
 - c) sú zlučiteľné s prepojenými systémami prístupu do siete.
3. Zmluvy prevádzkovateľov zariadení LNG a zásobníkov obsahujú opatrenia na zabránenie nahromadenia kapacity, pričom zohľadňujú tieto zásady, ktoré sa uplatňujú v prípade zmluvného preťaženia:
 - a) prevádzkovateľ sústavy ponúkne nevyužitú kapacitu zariadenia LNG a zásobníka na primárnom trhu; v prípade skladovacích kapacít ju ponúka najmenej deň vopred a ako prerušiteľnú,

- b) užívatelia zariadení LNG a zásobníkov, ktorí si želajú opakovane predať ich zmluvnú kapacitu na sekundárnom trhu, sú oprávnení tak urobiť.“

(9) Článok 6 sa mení a dopĺňa takto:

(a) názov sa nahrádza takto:

„Požiadavky transparentnosti týkajúce sa prevádzkovateľov prepravnej sústavy“

(b) odsek 5 sa vypúšťa;

(c) dopĺňa sa tento odsek 7.

„7. Prevádzkovatelia prepravnej sústavy uverejňujú ex-ante a ex-post informácie o ponuke a dopyte, na základe nominácií, predpovedí a uskutočnených prítokov do sústavy a odtokov z nej. Stupeň podrobnosti informácií, ktoré sa uverejňujú, odráža informácie, ktoré má prevádzkovateľ prepravnej sústavy k dispozícii.

Prevádzkovatelia prepravnej sústavy uverejnia prijaté opatrenia, ako aj náklady a príjmy vzniknuté pri vyvažovaní sústavy.

Príslušní účastníci trhu poskytnú prevádzkovateľom prepravnej sústavy údaje uvedené v tomto článku.

(10) Vkladajú sa tieto články 6a a 6b:

„Článok 6a

Požiadavky transparentnosti týkajúce sa zásobníkov a zariadení LNG

1. Prevádzkovatelia zásobníkov a zariadení LNG uverejňujú podrobné informácie o službách, ktoré poskytujú a príslušných podmienkach, ktoré sa uplatňujú, spolu s technickými údajmi, ktoré užívatelia zariadení LNG a zásobníkov potrebujú na získanie účinného prístupu do zariadení LNG a zásobníkov.
2. Každý prevádzkovateľ zariadení LNG a zásobníkov pravidelne, priebežne a štandardizovaným spôsobom zrozumiteľným užívateľovi zverejňuje k poskytovaným službám informácie o zmluvných a dostupných kapacitách zásobníka a zariadenia LNG na číselnom základe.
3. Prevádzkovatelia sústavy LNG a zásobníkov vždy zverejňujú informácie požadované na základe tohto nariadenia zmysluplným, kvantitatívne jasným a ľahko prístupným spôsobom a nediskriminačne.
4. Všetci prevádzkovatelia sústavy LNG a zásobníkov zverejnia množstvo plynu v každom zásobníku a zariadení LNG, prítok a odtok a dostupné kapacity zásobníka a zariadenia LNG, vrátane tých zariadení, ku ktorým nemajú prístup tretie strany. Informácie sa oznámia aj prevádzkovateľovi prepravnej sústavy, ktorý ich uverejňuje súhrnne za sústavu alebo podsústavu, ktorú stanovujú príslušné body. Informácie sa aktualizujú minimálne každý deň.“

Článok 6b

Uchovávanie údajov prevádzkovateľmi sústavy

„Prevádzkovatelia prepravnej sústavy, prevádzkovatelia zásobníka a prevádzkovatelia sústavy LNG uchovávajú k dispozícii národného regulačného orgánu, národného orgánu pre hospodársku súťaž a Komisie po dobu piatich rokov všetky údaje uvedené v článkoch 6 a 6a a v časti 3 prílohy.“

(11) Článok 7 sa mení a dopĺňa takto:

a) na koniec odseku 1sa pridáva táto veta: „Pravidlá vyvažovania sú založené na potrebách trhu.“.

b) odsek 2 sa nahrádza takto:

„2. S cieľom umožniť užívateľom sietí prijať včasné nápravné opatrenie prevádzkovatelia prepravnej sústavy poskytujú dostatočné, dobre načasované a spoľahlivé online informácie o stave vyváženosti užívateľa siete.

Poskytované informácie odrážajú úroveň informácií dostupných pre prevádzkovateľa prepravnej sústavy a lehotu pre vyrovnanie, za ktorú sa počítajú poplatky za nevyvažovanie.

Poskytovanie takýchto informácií sa nespoplatňuje.“

c) odseky 4, 5 a 6 sa zrušujú.

(12) Článok 8 sa nahrádza takto:

„Článok 8

Obchodovanie s právami na kapacitu

Každý prevádzkovateľ prepravnej sústavy, sústavy zásobníkov a sústavy LNG prijme vhodné opatrenia na umožnenie voľného obchodovania s právami na kapacitu a na uľahčenie takéhoto obchodovania. Každý takýto prevádzkovateľ vytvára zosúladené zmluvy týkajúce sa prepravy, zariadení LNG a zásobníkov a postupy na primárnom trhu, aby uľahčil sekundárny obchod s kapacitou a uznal prenos primárnych kapacitných práv, ak ho užívatelia siete oznámili.

Zosúladené zmluvy a postupy týkajúce sa prepravy, zariadení LNG a zásobníkov sa oznamujú regulačným orgánom.“

(13) Vkladá sa tento článok 8a:

„Článok 8a

Maloobchodné trhy

Členské štáty s cieľom uľahčiť vývoj dobre fungujúcich a transparentných cezhraničných maloobchodných trhov na regionálnej úrovni a na úrovni Spoločenstva zabezpečia, aby sa úlohy a povinnosti prevádzkovateľov prepravnej sústavy, prevádzkovateľov distribučnej sústavy, dodávateľských podnikov a odberateľov a v prípade potreby ostatných účastníkov trhu zadefinovali vzhľadom na zmluvné dojednania, záväzkov odberateľom, pravidlá výmeny informácií a vyrovnania, zodpovednosť za vlastníctvo údajov a odpočet.

Tieto pravidlá sa uverejnia, navrhnu sa s cieľom zosúladenia prístupu cezhraničných odberateľov a podliehajú preskúmaniu regulačných orgánov.“

(14) V článku 9 sa ods. 1 a 2 nahrádzajú takto:

„1. Ak je to vhodné, usmernenia poskytujúce minimálny stupeň zosúladenia požadovaný na dosiahnutie cieľov tohto nariadenia, bližšie určujú:

- a) podrobnosti o službách prístupu tretích strán vrátane charakteru, trvania a iných požiadaviek týkajúcich sa týchto služieb v súlade s článkami 4 a 4a;
- b) podrobnosti o zásadách, ktorými sa riadia mechanizmy pridelovania kapacít, a o uplatňovaní postupov riadenia preťaženia v prípade zmluvného preťaženia v súlade s článkami 5 a 5a;
- c) podrobnosti o poskytovaní informácií, vymedzenie technických informácií potrebných pre užívateľov siete, aby získali účinný prístup do systému, vymedzenie všetkých príslušných bodov, pre ktoré platia požiadavky transparentnosti, vrátane informácií, ktoré sa majú zverejniť o všetkých príslušných bodoch, a časový rozvrh, podľa ktorého sa informácie zverejňujú v súlade s článkami 6 a 6a;
- d) podrobnosti metodiky na stanovenie taríf v súlade s článkom 3;
- e) podrobnosti pravidiel vyvažovania v súlade s článkom 7;
- f) podrobnosti týkajúce sa postupov na primárnom trhu s cieľom uľahčiť obchodovanie kapacity na sekundárnom trhu a prevod práv k primárnej kapacite medzi užívateľmi siete v súlade s článkom 8;
- g) podrobnosti týkajúce sa záležitostí maloobchodného trhu, na ktoré sa vzťahuje článok 8a;
- h) podrobnosti týkajúce sa záležitostí uvedených v článku 2c ods. 3.“

2. Usmernenia týkajúce sa záležitostí uvedených v odseku 1 písm. a), b) a c) sú stanovené v prílohe vzhľadom na prevádzkovateľov prepravnej sústavy.

Komisia môže zmeniť a doplniť usmernenia uvedené v prvom pododseku a prijať usmernenia týkajúce sa záležitostí uvedených v odseku 1. Opatrenia navrhnuté na účely zmeny a doplnenia nepodstatných prvkov tohto nariadenia okrem iného jeho doplnením sa prijímajú v súlade s regulačným postupom s kontrolou uvedeným v článku 14 ods. 2.“

(15) Článok 14 ods. 2 sa nahrádza takto:

„2. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 5a ods. 1 až 4 a článok 7 rozhodnutia 1999/468/ES so zreteľom na ustanovenia jeho článku 8.“

(16) Článok 16 písmeno b) sa nahrádza takto:

„b) prepojenia medzi členskými štátmi, zariadeniami LNG a zásobníkmi a významné zvýšenia kapacity v existujúcich infraštruktúrach a zmeny takýchto infraštruktúr, ktoré umožňujú rozvoj nových zdrojov dodávky plynu, ako je uvedené v článku 22 ods. 1 a ods. 2 smernice 2003/55/ES, ktoré sú vyňaté z ustanovení článkov 7, 18, 19, 20 alebo 25 ods. 2, 3 a 4 uvedenej smernice, pokiaľ sú vyňaté z ustanovení uvedených v tomto pododseku, s výnimkou článku 6a ods. 4 tohto nariadenia; alebo“

(17) Príloha sa mení a dopĺňa takto:

a) Názov bodu 1 sa nahrádza takto:

„Služby prístupu tretích strán týkajúce sa prevádzkovateľov prepravnej sústavy“

b) názov bodu 2 sa nahrádza takto:

„Zásady, ktorými sa riadia mechanizmy pridelovania kapacít a postupy riadenia preťaženia, týkajúce sa prevádzkovateľov prepravnej sústavy, a ich uplatňovanie v prípade zmluvného preťaženia, a“

Článok 2

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 20. deň po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli [...]

Za Európsky parlament
predseda
[...]

Za Radu
predseda
[...]